

obzornik

glasilo delovne organizacije

Dogovori—osnova za usklajen razvoj

BRESTOVE GOSPODARSKE POVEZAVE V NOTRANJSKI REGIJI

O vsebini prizadevanj za boljše gospodarjenje na Brestu smo v zadnjem času razpravljali in sklepali na najrazličnejših strokovnih, družbeno političnih in samoupravnih ravneh. Sprejeli smo vrsto ukrepov, od katerih jih je veliko kratkoročnega pomena, vendar pa tudi dolgoročno vplivajo na naš prihodnji razvoj. Skupno izhodišče vseh teh ukrepov je zmanjševanje vseh vrst stroškov, večja učinkovitost dela — večji ostanek dohodka. Te ukrepe naši delavci prav gotovo poznajo.

Manj pa smo do sedaj pisali o dejavnostih in prizadevanjih med posameznimi delovnimi organizacijami v naši regiji za boljše medsebojno povezovanje in katerih končni cilj je tudi boljše gospodarjenje. Te dejavnosti vsekakor sodijo k ukrepom za naše dolgoročnejše poslovne odločitve. V tem smislu usklajujemo naš prihodnji razvoj z Gozdnim gospodarstvom Postojna, Javorjem in Lesonitom.

Tako smo letos še pospešili dogovarjanja z omenjenimi delovnimi organizacijami, s katerimi naj bi podpisali ustrezne samoupravne sporazume. Med Javorjem, Gozdnim gospodarstvom Postojna in Brestom bosta naše skupne in posamične interese opredeljevala zaenkrat dva samoupravna sporazuma.

S samoupravnim sporazumom o dolgoročnem poslovno-tehničnem sodelovanju opredeljujeta Brest in Javor najprej osnovna izhodišča, na katerih bosta obe delovni organizaciji v prihodnje razvijali medsebojno dolgoročno sodelovanje. V bistvu gre pri tem samoupravnem sporazumu za osnove skupnih ciljev na po-

dročju usklajevanja in usposabljanja proizvodnih kapacitet, doseganja večje produktivnosti ter racionalnejše izkoriščanje lesne surovine.

DELITVE PROIZVODNIH PROGRAMOV

S tem sporazumom bodo nakazane tudi rešitve za nekatera dosedanja nerešena vprašanja na področju delitve proizvodnih programov. Javor bo v skladu s tem sporazumom tudi v prihodnje nosilec proizvodnje opažnih plošč, medtem ko naj bi v Brestu temeljni organizaciji Jelka predelovali vso drobno oblovino, ki napade na območju Gozdnega gospodarstva Postojna. Brest pa naj bi Javorju zagotavljal določene količine ustreznega jelovega žaganega lesa za proizvodnjo opažnih plošč.

Javor naj bi s svoje strani združeval določena sredstva za razvoj toplotne energije in sušilnic v Brestovi Žagalnici v Starem trgu.

V samoupravnem sporazumu so opredeljena tudi izhodišča za

prihodnji usklajen razvoj ognjevarnih programov na osnovi Negor plošč, programov na področju strojne opreme in končno, programov pohištva.

DRUGE OBLIKE SODELOVANJA

Poleg omenjenih področij sodelovanja opredeljuje samoupravni sporazum tudi izhodišča za sodelovanje na drugih področjih poslovnega procesa (nabave, prodaje in podobno). Predvideno je, naj bi vse neposredne oblike sodelovanja na posameznih področjih opredeljevali s posebnimi samoupravnimi sporazumi.

V omenjenem sporazumu so predvidene tudi osnove in oblike združevanja dinarskih in deviznih sredstev za uresničitev skupnih in samostojnih naložbenih projektov na osnovah skupnega prihodka.

Ta samoupravni sporazum je po poprejšnjem usklajevalnem postopku na Javorju in Brestu v prečiščenem besedilu sedaj v postopku sprejemanja na ustreznih samoupravnih organih obeh delovnih organizacij. Po dogovorjenem programu naj bi še letos obe delovni organizaciji sporazum tudi podpisali.

ZDRUŽEVANJE SREDSTEV

Z drugim aktom, samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev za rekonstrukcijo v temeljni organizaciji Žagalnica, pa gre v bistvu za dogovor med Javorjem, Gozdnim gospodarstvom Postojna ter Brestom o združevanju sredstev za rekonstrukcijo kotlovnice in sušilnih kapacitet v Brestovi Žagalnici v Starem trgu na osnovah skupnega dohodka.

Tako naj bi po dosedanjih razgovorih Javor in Gozdno gospodarstvo Postojna sovlagala finančna sredstva. Temeljna organizacija Gozdarstvo Snežnik pa bo tudi usmerila vse napadlo lubje v rekonstruirano kotlaro za proizvodnjo toplotne energije.

Žagalnica pa naj bi dolgoročno oskrbovala temeljno organizacijo Gozdarstvo — Snežnik s potrebno toplotno energijo. Podobno je predvidena tudi oskrba Javorja z določenimi količinami ustreznega jelovega žaganega lesa za proizvodnjo opažnih plošč.

Ta samoupravni sporazum je v obliki osnutka sedaj v razpravah v Javorju in Gozdnem gospodarstvu Postojna, v katerih naj bi uskladili vse morebitne pripombe. Za dokončno sprejemanje samoupravnega sporazuma na ustreznih organih in pod-

pis je prav tako predvideno, da se opravi še letos.

SODELOVANJE S KARTONAŽO

Za sovlaganje v Brestovo Žagalnico pa kaže določene interese tudi Kartonaža. Skupni in posamični interesi obeh partnerjev se kažejo v tem, da bi Kartonaža dolgoročno oskrbovala Brest z ustreznimi količinami kartonske embalaže, Brest pa naj bi se v prihodnje odpovedal proizvodnji kartonov v Žagalnici.

Za razvoj nadomestne proizvodnje je pripravljena Kartonaža sovlagati v Brestu določena denarna sredstva in odkupiti sedanjo opremo za proizvodnjo kartonske embalaže za svoje potrebe. Zaenkrat od Kartonaže še nismo dobili določnejšega stališča o vsebini sporazuma, ki smo ji ga pred časom poslali.

SPORAZUM TUDI Z LESONITOM

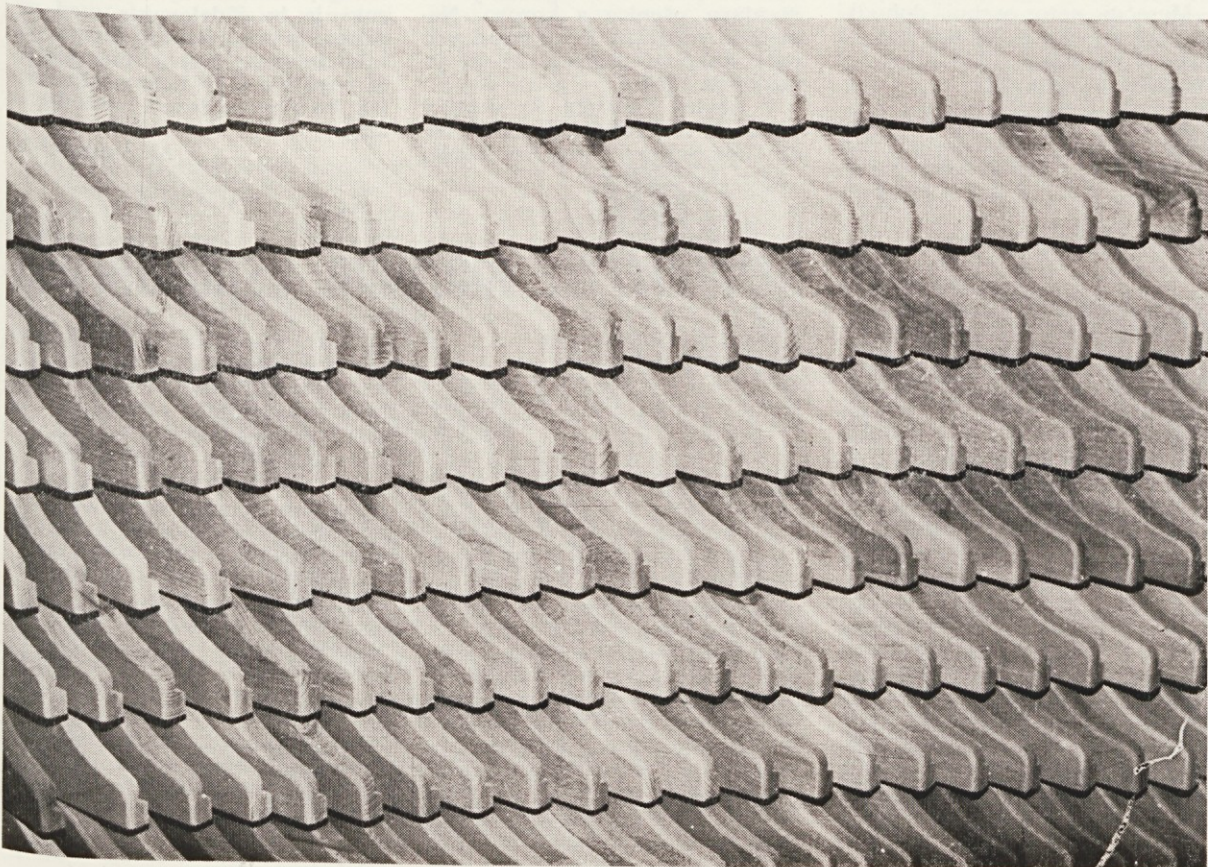
Tudi med Lesonitom in Brestom so opredeljeni dolgoročni cilji obeh partnerjev s samoupravnim sporazumom o medsebojnih odnosih pri ustvarjanju in razporejanju skupnega prihodka. Na osnovi omenjenega samoupravnega sporazuma, katerega so nosilci skupnih interesov v obeh delovnih organizacijah že podpisali, so si posamezne Brestove temeljne organizacije zagotovile oskrbo z neoplenitenimi in surovimi vlaknenimi ploščami s tem, da so združile določena finančna sredstva v Lesonit. Ta sredstva bo Lesonit uporabil za dokončanje naložbe v proizvodnjo vlaknenih plošč po suhem postopku.

Čeprav vsi omenjeni samoupravni sporazumi še niso podpisani, lahko že sedaj ugotavljamo, da so poglavitna vprašanja med partnerji razčiščena. Zato lahko upravičeno sklepamo, da bodo tudi preostale nejasnosti v naslednjih mesecih razčiščene in tako izpolnjeni pogoji za podpis sporazumov.

Vsekakor se s temi dogovori odpirajo nove možnosti za sodelovanje, ki pomenijo korak naprej pri prizadevanjih za usklajen razvoj vseh nosilcev lesne dejavnosti v naši regiji. Obenem pa bodo z njimi odstranjene tudi posamezne težnje, ki bi lahko peljale k podvajanju kapacitet in drugih neracionalnih rešitev.

Vsekakor pa bodo dogovori, predvideni s samoupravnimi sporazumi, prispevali tudi pomemben del k skupnemu in pomembnemu cilju naše regije, k boljšemu izkoriščanju lesa in lesnih ostankov ter k višji stopnji oplemenitenja lesa, ki napada na tem območju.

D. Mazij

Iz temeljne organizacije MASIVA — Za izvoz

Odraz splošnih gospodarskih gibanj

GOSPODARJENJE V NAŠI OBČINI V PRVEM LETOŠNJEM POLLETJU

Tudi v prvem letošnjem polletju so se nadaljevali zaostreni pogoji gospodarjenja. Nedvomno pa so jim osnovni ton dajali plačilni in ančni pogoji. Neugodna gospodarska gibanja na področju blagovne menjave s tujino, zlasti pa manjši izvoz od načrtovanega in potrebe po zagotovitvi odplačevanja tujih kreditov, so prisilili zvezni izvršni svet, da je sprejel dodatne ukrepe na področju blagovne menjave s tujino. V organizacijah združenega dela se je to odrazilo na zmanjšanju deleža deviznih sredstev oziroma pravic, s katerimi lahko posamezna organizacija razpolaga. Se ob enkrat večjem deležu deviz (kot je bilo prvotno predvideno) so nekatere organizacije imele težave pri zagotavljanju potrebnih repromaterialov iz uvoza. Ob tako zmanjšanem deležu pa je bilo potrebno spremeniti tudi proizvodne programe.

Neposredno vezana na zunanje-trgovinsko menjavo pa je oskrba na domačem trgu. Zmanjšane možnosti za uvoz so povečale povpraševanje na domačem trgu, kjer pa zmogljivosti za dodatno povpraševanje ni. Hkrati morajo dobavitelji surovin in repromaterialov tudi sami izvažati, kar zmanjšuje ponudbo na domačem trgu, manjše možnosti za uvoz pa zmanjšujejo tudi njihovo proizvodnjo.

Visoka rast cen se je nadaljevala tudi v prvem polletju, tako da je bilo že doseženo predvideno celotno povečanje cen. Pri tem pa so neusklajenosti med cenami še ostale in je težko oceniti, kakšni bi bili rezultati gospodarjenja ob večji usklajenosti med cenami posameznih proizvodov.

Hitrejša rast potrošnje od možnosti gospodarstva se še nadaljuje, kar velja tudi za Slovenijo, čeprav v manjši meri. Pri tem še vedno padajo realni osebni dohodki in s tem kupna moč. Tako je prišlo do prestrukturiranja osebne potrošnje v smeri večjega deleža za prehranske proizvode in za ogrevanje ter manjšega deleža za trajne potrošne dobrine.

Naj omenimo samo še likvidnost, ki se stalno slabša in je ponekod že kritična. Pri tem so možnosti za pridobivanje kreditov od bank praktično izčrpane.

V takšnih pogojih je vrednostni obseg proizvodnje v občini v I. polletju dosegel 2.726.980.000 din, kar je 26 % več kot v enakem obdobju lani in 48 % letnega plana. Ob dejstvu, da je bilo v prvem četrtletju doseženo 25 % plana, je bila v drugem četrtletju manjša dinamika. Na to so nedvomno vplivali prej omenjeni ukrepi na področju zunanje trgovine.

V vseh temeljnih organizacijah so imeli težave z oskrbo z repromateriali. Ob manjših možnostih za uvoz je bilo pomanjkanje tudi na domačem trgu. Pri tem so bili repromateriali na domačem trgu večkrat slabše kvalitete. V nekaterih primerih je prihajalo celo do takšnega pomanjkanja, da je bilo potrebno popolnoma spremeniti proizvodne programe. Planiranje na krajši rok ter dnevno prilagajanje proizvod-

nje možnostim nabave pa je postalo že praksa v vseh temeljnih organizacijah. Da bi preostili pomanjkanje repromaterialov, so bili potrebni nekajkrat tudi kolektivni dopusti.

Vrednostno nižjo proizvodnjo kot v enakem obdobju lani sta dosegli temeljni organizaciji Pohišstvo in Mineralka. V prvi je bil vzrok poleg težav z oskrbo tudi zamenjava programov, ki so cenovno nižje ovrednoteni. V drugi pa je zmanjšanje proizvodnje posledica zavestnega omejevanja zaradi manjše prodaje. Zato proizvodnja poteka v skladu s sanacijskim programom, ki ima bistveno manjšo proizvodnjo kot plan. Največji porast izkazuje Avtomontaža TOZD TTN zaradi aktiviranja nove naložbe.

Nižje doseganje plana je v TOZD Mineralka posledica prej omenjenih vzrokov in v Novolitu zaradi pomanjkanja repromaterialov. Večje preseganje plana v TOZD Žagalnica ima vzrok v večji dobavi hlodovine zaradi mile zime, v Avtomontaži TOZD TTN pa zaradi različne dinamike nedovršene proizvodnje.

Celotni prihodek je dosegel višino 4.213.126.000 din. Če pogledamo indeks porasta v prvem četrtletju (142) in za celotno polletje (135), pa vidimo, da je dinamika ob izločitvi sezonskih vplivov manjša v drugem četrtletju. To kaže na zaostrovanje pogojev gospodarjenja, kar potrjuje tudi indeks porasta zaloga gotovih proizvodov (v prvem polletju 131, v prvem kvartalu 119).

Sicer lahko ocenimo porast celotnega prihodka kot zadovoljiv. Pri prodaji repromaterialov in surovin na domačem trgu ni bilo težav, kar je ob omejevanju uvoza razumljivo. Tudi del prodaje proizvodov za končnega potrošnika je potekal še kar zadovoljivo kot posledica povečanih naporov za prodajo in večjega povpraševanja zaradi bojazni po povišanju cen in spremembi pogojev prodaje. Ob tem posamezne organizacije ugotavljajo, da se povpraševanje umirja, kar velja celo za nekatere repromaterialne in surovine.

K večjemu celotnemu prihodu je v dobršni meri prispeval večji izvoz, saj je indeks kar 174. Vendar je tak porast predvsem po-

sledica prvega četrtletja, ko je znašal izvoz 235.078.000 din, v drugem pa samo 130.506.000 din. Vzrokov je več:

- nadaljevanje recesije v svetu,
- drobljenje naročil, manjše serije in več različnih izdelkov,
- odpovedi že sklenjenih poslov ali tudi nenarocanje starih kupcev,
- pomanjkanje kvalitetnih materialov na domačem trgu o omejevanju uvoza ne omogoča izdelavo proizvodov za izvoz,
- zakonsko skrajšanje plačilnih rokov na 60 dni,
- neprilagojenost opreme za izdelavo izvoznih proizvodov...

Zmanjšanje izvoza se odraža tudi v manjših možnostih uvoza, tako da je uvoz repromateriala minimalen.

Če izločimo vpliv spremenjenega tečaja, je realen porast izvoza 25 % in realen padec uvoza repromateriala 31 %. Vsekakor to odraža napore združenega dela po izboljšanju plačilne bilance. Vendar bo potrebno izvoz še povečati, da bo možno izpolniti potreben uvoz, odplačila tujih kreditov in združevanje deviz v re-proverigi.

Hitrejša rast porabljenih sredstev se nadaljuje tudi v tem obdobju, saj je indeks porasta 142. Na to vpliva tudi povečanje amortizacije po predpisanih minimalnih stopnjah, kjer je indeks 202. Na povečanje porabljenih sredstev vpliva povečanje cen repromaterialov in surovin, pa tudi večji delež izvoza.

Dohodek se je povečal za 18 %. Ustreznejša je primerjava družbenega proizvoda, ki se je povečal za 24 %. Zato lahko porast v sedanjih pogojih ocenjujemo kot zadovoljiv, čeprav gre za velike razlike med posameznimi temeljnimi organizacijami. To je lahko posledica različnega položaja na trgu, pa tudi različne uspešnosti poslovanja.

V razporeditvi čistega dohodka so se razporejena sredstva za osebne dohodke povečala za 20,4 %. Takšen porast je v celoti v skladu z določili dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka za leto 1982. Seveda pa bo potrebno ugotoviti, katere TOZD se dogovora niso držale.

V porastu poslovnega sklada z indeksom 130 je tudi dosežena hitrejša rast sredstev za razširjeno reprodukcijo.

Mesečni neto osebni dohodki na zaposlenega so se povečali za 29 % in so znašali 12.341 dinarjev mesečno na delavca.

Število zaposlenih po stanju konec meseca se je povečalo za 26 glede na preteklo obdobje in stagnira glede na prvo četrtletje.

Gradnja rezervoarja za cerkniški vodovod

Če upoštevamo, da v podatkih niso upoštevani zaposleni delavci SGP Gradišča pri izvajanju del v tujini, je porast še večji, čeprav je del teh delavcev zaposlen začasno.

Izgubo so izkazale tri temeljne organizacije:

- TOZD Mineralka v višini 22.768.000 din,
 - Nanos TOZD trgovina Rakek v višini 3.297.000 din,
 - Komunala Cerknica v višini 1.318.000 din.
- Izguba je manjša kot v prvem četrtletju. Razlogi za izgube so v glavnem naslednji:
- v TOZD Mineralka manjša prodaja od načrtovane,
 - V Nanos TOZD trgovina Rakek padanje realnega obsega prometa in aktiviranje nove naložbe,

— v Komunali Cerknica upadajo gradbene aktivnosti in nizke cene komunalnih storitev v prvem polletju.

Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da poleg izgubašev še 7 temeljnih organizacij ni razporedilo sredstev v poslovni sklad, nekatere pa le minimalne zneske.

Da gre za zaostrovanje pogojev gospodarjenja, nedvomno kažejo tudi kazalci gospodarjenja. Medtem ko smo bili včasih vajeni indeksov porasta kazalcev gospodarjenja okrog 140, pa jih je sedaj kar precej manjših od lanskega leta, pa tudi mejo 120 malokateri preseže. Zato tudi bitka za izboljšanje rezultatov gospodarjenja zdaleč ni parola, temveč prvo vodilo in naloga vseh zaposlenih.

P. Oblak

Letošnja žetev nad načrtovano

Kmetje — kooperanti Kmetijske zadruge Cerknica so se letos uspešno pridružili akciji »bitke za kruh« — zasejati čimveč površin s pšenico. Kmetijska zadruga je dobila lansko jesen nalogo in obvezo, da pridelajo na površini 70 hektarov 140 ton tržnih viškov pšenice. Te obveze so bile letos izpolnjene. S površin družbeno organizirane proizvodnje in z njiv zasebnih kmetov je že prevzeli 150 ton pšenice.

Pogoji za odkup in zamenjavo pšenice so bili zelo ugodni, ker je bila pšenica prevzeta takoj po žetvi izpod kombajna. Pšenico je moč prodati ali zamenjati za koruzo ali moko. Zelo ugodna je zamenjava pšenice s koruzo. Namen te menjave je prevzeti vse tiste količine pšenice, ki bi jo pokrmila živina.

V okviru zadruge so ustanovljene štiri strojne skupnosti žitnih kombajnov (Grahovo, Loška

dolina, Cerknica in Nova vas), ki imajo 390 članov.

Letošnja žetev se je začela 22. julija na 43 hektarih družbene organizirane proizvodnje na Marofu, kjer so želi vsi kombajni. Po končani žetvi na Marofu pa so kombajni nadaljevali žetev na svojih združnih enotah. Poprečni doseženi pridelek na površinah družbeno organizirane proizvodnje je bil 32 stotov na hektar.

Za proizvodno leto 1982/1983 so se obveze s 70 hektarov tržne pšenice povečale na 100 hektarov. To so zelo velike obveze in naloge, ki zahtevajo trdno povezovalje in sodelovanje med drugo in združenimi kmeti. Le tako in pa z boljšo tehnologijo, ki pogojuje večji hektarski pridelek, bo mogoče doseči zastavljene cilje.

M. Mele-Petrič

Nenehno se moramo usposabljanjati

URJENJE OSNOVNIH VOJAŠKIH VEŠČIN

Pri uresničevanju sprejete zasnove splošne ljudske obrambe, je trajen interes družbe, da razvije in praktično uveljavi koncept najširšega organiziranja, usposabljanja in sodelovanja vseh dejavnikov v splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti. Pri tem je oborožen boj glavna in odločilna oblika ter vsebina upiranja oboroženi agresiji.

Za to obliko obrambe naše dežele se moramo pripravljati vsi, ki smo za to sposobni in ne samo tisti, ki so kot vojaški obvezniki vpoklicani na služenje vojaškega roka. Za to se nam odpirajo različne možnosti v organizaciji strokovnih ustanov.

Eno izmed takih usposabljanj organizira v sodelovanju občinske konference ZSMS tudi štab za teritorialno obrambo v Cerknici in je namenjeno predvsem mladinkam-prostovoljkam od 16. leta starosti dalje, ki z 18. letom postanejo vojaške obveznice, ter mladincem-prostovoljcem od 16. leta starosti do odhoda na služenje vojaškega roka.

Na tem urjenju se naučijo osnovnih vojaških veščin, ki so pogoj za kasnejše uspešno vključevanje v enote teritorialne obrambe. Kakor so do sedaj vsa urjenja te vrste, bo tudi letošnje v vojaškem taboru izven naselij in sicer v času od 8. do 12. septembra pod vodstvom rezervnih vojaških starešin iz naše občine.

Vsi kandidati, ki izpolnjujejo omenjene pogoje in se odločijo za takšno usposabljanje, se lahko prijavijo do 6. septembra do 9. ure na občinski konferenci ZSMS ali pri občinskem štabu teritorialne obrambe Cerknica.

F. Škrlič

Prizadevanja za še večji Brestov izvoz

Negor plošče v ladjedelništvu

Ognjeodporna mineralna plošča je namenjena za vsestransko uporabo v ladjedelništvu in ustreza osnovnim načelom o požarni varnosti na osnovi mednarodne konvencije o zaščiti človekovega življenja na morju SOLAS 1974. V ladjedelništvu je mogoče plošče Negor uporabljati za izdelavo ognjeodpornih predelnih sten, stropov in vrat, za izolacijo proti ognju odpornih jeklenih predelkov kot so navpični protipožarni odseki za ločevanje bivalnih od strojnih, družbenih, gospodarskih prostorov in podobno — tipa A, za konstruiranje prosto stojećih predelnih sten, za obloge bokov, opaže, izdelavo stropov, vrat in negorljivega pohištva — tipa B in C.

Negor plošča ne vsebuje azbesta, je zdravju neškodljiva, ne sprošča dima, vnetljivih in strupenih plinov, uporabna je za konstrukcijo samonosilnih delov, nudi možnost za različne površinske obdelave in pri oplemenitvi ne povzroča težav. Zaradi vseh teh kvalitiet, ki so pogoj za uporabo naših plošč v ladjedelništvu, nam je bila prižgana zelena luč v vseh jugoslovanskih morskikh in rečnih ladjedelnicah. Začeto sodelovanje z ladjedelnicami 3. maj, Uljanik, Trogir in Split, kjer je bila naša plošča prvič vgrajena, je opravilo praktični izpit in s tem smo si pridobili zaupanje še v ostalih ladjedelnicah in remontnih delavnicah.

Ko smo prodrli v rečne ladjedelnice, kjer so našo ploščo v celoti osvojili, je vprojektirana v vse plovne objekte njihove proizvodnje. Ladjedelnica 3. maj je našo ploščo prva sprejela in je postala nepogrešljiva pri proizvodnji vrat, pregrad in stropov. Z njimi poskušamo sodelovanje čimbolj razširiti in še tesneje sodelovati. Sodelovanje se je že začelo na področju oplemenitve naša Negor plošč.

Ladjedelnica ULJANIK Pula ima trenutno v svojem proizvodnem programu serijo ruskih ladij s posebnimi zahtevami (teža, grez do 4,5 metra). Pri tem smo nalezli na velike težave, saj je bila zahteva, da Negor plošče ne smejo biti težje od 180 do 200 kg/m². S tesnim sodelovanjem med projektantom ladjedelnice in nami smo uspeli razviti ploščo, ki je celo lažja od zahtevane teže in z boljšimi značilnostmi od tistih, ki so jih uporabljali do sedaj.

S temi ploščami so že napravljeni poprejšnji poizkusi v naših laboratorijih in čakamo samo še uradno testiranje. Tako naj bi si za naslednje leto zagotovili proizvodnjo ene izmene za omenjeno ladjedelnico.

V ladjedelnici Split pa so še vedno težave z uporabo naših plošč. Načelno so se odločili, da vgrajujejo plošče Negor za stropove in vrata, za ostalo pa uporabljajo gips plošče.

Ladjedelnica Trogir že v celoti vgrajuje naše plošče.

Ladjedelnici Kraljevica smo prvo dobavo posredovali ob koncu lanskega leta, letos pa bodo opravili pet remontnih del z našimi ploščami.

Ladjedelnica Viktor Lenac Rijeka je naša največja remontna ladjedelnica, poraba Negor plošč pa je v celoti odvisna od vrste remontnih del. Naš izdelek je zanje zelo zanimiv in ga bodo gotovo uporabljali. Konec leta začnejo s ploščami za črpanje nafte, kjer pridejo naše plošče v poštev v velikih količinah.

Z ostalimi manjšimi ladjedelnicami in remontnimi ladjedelnicami

camo sodelujemo prek njihovih stalnih dobaviteljev, tako da jim oni drže plošče na zalogi in jih po potrebi odpremljajo uporabnikom.

Iz tega kratkega sprehoda po jugoslovanskem ladjedelništvu je videti, da vsa naša prizadevanja niso bila zaman in da se tudi naši temeljni organizaciji Mineralka obetajo boljši časi.

Mi pa moramo še naprej razvijati nove konstrukcije, pridobivati ateste in se čim prizadevneje vključevati v tiste proizvodnje, kjer naj bi naša plošča nadomestila uvožene materiale, tako kot v ladjedelništvu. Z uporabo domačih kvalitetnih materialov lahko privarčujemo naši skupnosti prenekatero prepotrebno devizo.

J. Komidar

Kontrola kvalitete uspela

PRIZADEVANJA ZA IZVOZ TUDI NA GABRU

Nekaterim Brestovcem je že znano, da se je tudi GABER uspešno pridružil izvoznim prizadevanjem BRESTA in širše družbene skupnosti. Za tiste, ki s povečanim izvozom GABRA še niso seznanjeni, pa nekaj več v tem zapisu.

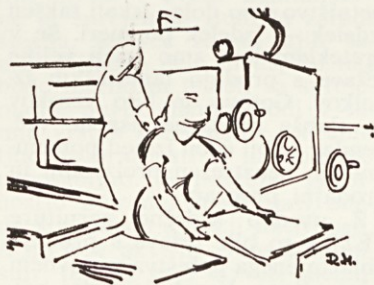
GABER je imel v planu za leto 1982 načrtovan izvoz v višini 400.000 dolarjev. Ta znesek je tudi uresničil v dosedanjim programi otroških postelj in montažnih kuhinj. Ker pa so potrebe po deviznih sredstvih za normalno obratovanje tovarne večje kot bi jih ustvarili samo z izpolnitvijo plana, smo z izvozno službo intenzivno iskali nove izvozne programe.

V aprilu smo navezali stike z angleškim kupcem in zelo hitro je prišlo do ponudbe in izdelave vzorca. Gre za garderobne omare iz iverice, oplemenitene z ultrapasom, kar vsekakor ustreza tehnologiji na Gabru.

Moram poudariti, da je kupec zelo zahteven, kar zadeva kvaliteto obdelave, predvsem pa kvaliteto okovja in dobavne roke. Tako smo ves mesec maj usklajevali nadrobnosti in šele v juniju začeli nabavljati potrebne materiale, nekatere pa smo naročili šele v juliju, ker prej niso bili opredeljeni. Tako je razumljivo, da so nastale ogromne težave pri zagotovitvi rokov za dobave posameznih materialov zaradi tako kratkega roka, po-

sebnost pa še ob sedanjem stanju na nabavnem trgu.

Da bi zagotovili dogovorjeni rok za prve odpreme, 16. avgust, smo se dogovorili s temeljno organizacijo Pohištvo, da nam izdela posamezne elemente garderobne omare. Takoj so nam prišli na pomoč in se držijo dogovorjene kvalitete in dobavnih rokov.

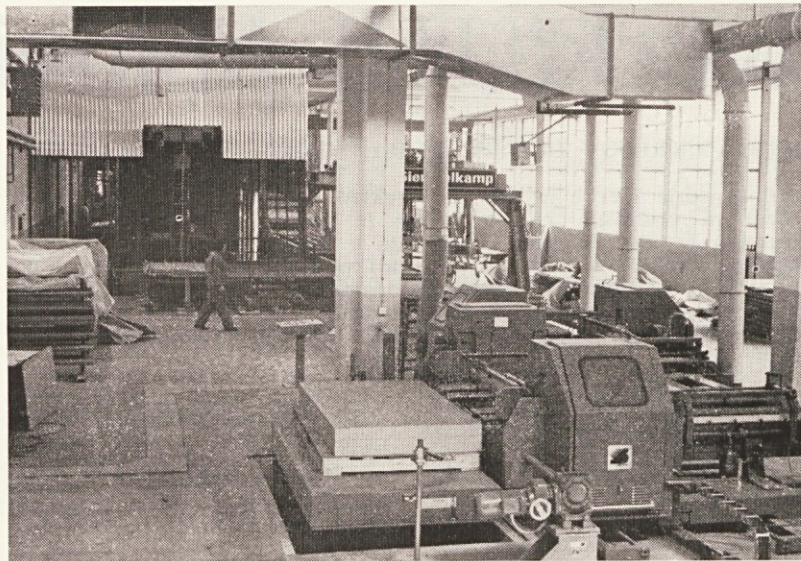
11. avgusta nas je obiskal kupec in pregledal omare iz prve serije. Najprej si je ogledal proizvodnjo vrat v Pohištvo. Dobro je ocenil tehnologijo obdelave vrat, pa tudi kvaliteto končanih vrat. Na Gabru si je nato ogledal že sestavljeno omaro z vsem okovjem in tudi nanjo ni imel bistvenih pripomb. Zatem si je ogledal še faze obdelave posameznih elementov omare.

Skratka, kupec je ugodno ocenil tehnologijo obdelave in kvaliteto izdelka, posebno pa še našo pripravljenost za zagotovitev dogovorjenih dobavnih rokov.

Omeniti moram še, da odpremljamo omare v kontejnerjih in sicer na paletah, kar je novost pri kontejnerskem transportu. V tem času smo prve kontejnerje že odpremili, v proizvodnji pa intenzivno pripravljamo nove odpreme.

Bistveno, kar moram v tem zapisu še omeniti je, da tudi ob povečanem izvozu odpreme za domači trg ne bodo zmanjšane. Morebitne izpade bomo namreč reševali z delom ob sobotah, pa tudi z nočnim delom.

B. Klešnik

Proizvodna hala v TOZD MINERALKA

Stvari se premikajo

PRIDOBIVANJE ATESTOV ZA NEGOR PLOŠČE

Če želimo uspešno prodajati Negor plošče, moramo pridobiti ateste in sicer za material, nato pa še za konstrukcije. Le-te so različne oziroma specifične glede na način uporabe. Tako v ladjedelništvu uporabljajo povsem drugačne konstrukcije kot v gradbeništvo.

Pri izbiri oizroma načrtovanju določene konstrukcije je važna pravilna izbira debeline plošče, lepila in vrste oplemenitnje.

Material, pa tudi konstrukcije za mineralne plošče testiramo v skladu z mednarodno konvencijo (SOLAS), z IMCO priporočili, pa tudi z britanskim standardom za področje ladjedelništva.

Konstrukcija, ki je izpostavljena normalnemu požarnemu poizkusu, mora v določenem času zadržati prehod ognja, poprečna temperatura na plošči pa lahko naraste za 139° Celzija nad začetno temperaturo. Običajno pridobivamo za neko vrsto plošče atest za predelno steno, strop in vrata.

Omenjene požarne poizkuse opravljamo v zavodu za raziskavo materiala in konstrukcij v Ljubljani. K vsakemu testiranju pokličemo predstavnike registrov, ki pri preizkusu sodelujejo in na osnovi uspešno opravljenega testa in poročila, ki ga izda omenjeni zavod, izdajo ustrežni atest.

Letos smo testirali ploščo GL-1 v Ljubljani in pridobili že ateste za predelno steno in dve vrsti stropov. Atest so nam izdali naslednji registri:

Jugoslovanski register brodova, Lloyd's Register of Shipping, Det Norske Veritas, USSR Register of Shipping, The National Swedish Administration of Shipping and Navigation.

Veliko truda smo vložili pri pridobivanju atesta za angleško administracijo (Department of Trade). Omenjena administracija nam ni hotela priznati testiranja v Ljubljani. Zato smo testirali material v Londonu in konstrukcije v danskem inštitutu.

Posebne težave so nastopile pri testiranju konstrukcij, ker smo morali na zahtevo administracije uporabljati neoplemeniteno ploščo.

Na osnovi tega testiranja nam je angleška administracija že izdala ustrezne ateste, istočasno pa tudi Norvežani.

V zadnjem času tečejo priprave za pridobitev atestov v Zvezni republiki Nemčiji. Njihova administracija nam ne prizna testiranja v Ljubljani in na Danskem, ampak zahteva, da opravijo testiranje v nemških inštitutih. Tako smo v Hamburgu uspešno ponovili testiranje materiala. Ustrezni atest smo že prejeli. V pripravi so sedaj še konstrukcije za steno in strop.

Sodelujemo tudi z italijansko administracijo (RINA) in računamo, da bomo v kratkem času tudi pri njih opravili teste za material.

Računamo, da bomo s pridobitvijo nemškega in italijanskega registra omogočili predvsem izvozu uspešnejšo prodajo naših mineralnih plošč.

C. Godeša

Prodaja primarnih izdelkov

Rezultati, ki smo jih dosegli v letošnjem prvem polletju, nam kažejo, da je bila prodaja primarnih izdelkov v mejah načrtovane rasti. Tako kaže tudi še v prihodnje, vendar različno pri posameznih vrstah izdelkov. Zato je treba prodajo primarnih izdelkov ocenjevati s treh vidikov.

Iverne plošče prodajamo le podpisnicam posebnega samoupravnega sporazuma, le-te pa so se dogovorile, skupaj zagotavljati nemoten proizvodni proces v temeljni organizaciji Iverka. V zadnjem času se srečujemo s težavami, ker nekatere podpisnice pozabljajo na svoje obveznosti in poravnave le-teh odlagajo. To seveda vpliva na preskrbo z ivernimi ploščami za podpisnico, ki ni poravnala svojih obveznosti, prizadete pa so tudi druge, ker proizvodnja ne teče po zastavljenih načrtih. Vse to pa tudi nam kot proizvajalcu povzroča dodatne stroške.

Prodaja oplemenitenih plošč je skoraj v celoti po naročilniškem sistemu. Spriče pomanjkanja fo-

lije si prizadevamo pridobiti takšne porabnike, ki nam zagotavljajo folijo sami.

Prodaja žaganega lesa je brez večjih težav, vendar je tudi na tem področju čutili rahlo umiranje. Nekoliko se je zmanjšalo povpraševanje po tanjših deskah, izredno povpraševanje pa je po gradbenih deskah debeline 48 milimetrov in po tramih. Ob tem pa velja povedati, da proizvodnja ni usklajena s tem, kar domači trg zahteva.

Seveda so prizadevanja za čim večji izvoz močnejša kot želje domačega trga, vendar se je treba zamisliti, ali je družbeno koristno izvažati surovino, ki jo lahko uporabimo v proizvodnji primar- (Konec na 4. strani)

Iz montažnega oddelka v GABRU

Iverka ob polovici leta

VRSTA UKREPOV ZA USPEŠNEJŠE POSLOVANJE

Poslovanje Iverke je bilo v preteklem polletju le delno uspešno. Sicer ni poslovala z izgubo, saj je ustvarila 4.130.000 dinarjev ostanka čistega dohodka in izločila v poslovni sklad 1.881.000 dinarjev, vendar so doseženi rezultati pod predvidevanji. Glede na letni plan je bil celotni prihodek dosežen s 44,6 odstotka, dohodek s 44,3, čisti dohodek s 44, ostanek čistega dohodka pa s 37,5 odstotka. Pri tem je bilo 44,7 odstotka porabljenih sredstev od letnega plana.

Glavni vzrok za takšne rezultate je manjša proizvodnja od predvidene, saj smo v prvih šestih mesecih dosegli vrednostno 47,5 odstotka letnega plana. Zelo občuten primanjkljaj je bil v proizvodnji oplemenitenih ivernih plošč, saj je bilo v primerjavi s letnim planom izdelanih samo 29,8 odstotka plošč. Vzrok temu je nezadovoljiva oskrba zaradi pomanjkanja deviznih sredstev. V zadnjih mesecih se je oskrba s folijo nekoliko izboljšala, vendar še vedno ni bila zagotovljena proizvodnja v dveh izmenah, vsekakor pa ni bilo mogoče nadomestiti primanjkljaja iz začetka leta.

Proizvodnja neoplemenitenih plošč je bila motena z občasnim zastoji, ki so posledica štiriizmenskega dela in sorazmerno velike iztrošenosti ključne strojne opreme. Večje okvare so bile predvsem na sušilniku, mehaniških transporterjih, jeklenem transportnem traku in v kotlovnici. Občasno so se pojavljale tudi težave z dobavo lepila in mazuta, kar je povzročilo nekaj dni zastoja v mehanizaciji.

Seveda to niso edini vzroki za manjšo proizvodnjo. Precej je tudi subjektivnih vzrokov, pa tudi posledica neustreznosti organiziranosti. Da bi zmanjšali oziroma čimbolj odstranili te vzroke, je bilo predlaganih več ukrepov.

1. Da bi dosegli načrtovano proizvodnjo ivernih plošč bo potrebno v drugem polletju uresničiti naslednje ukrepe:

- zaostri delovno disciplino;
- spremeniti odnos do dela in delovnih sredstev;
- preventivno vzdrževati naprave pred okvarami in strojilom;

— uvesti nekatere spremembe v poslovanju skladišča materiala;

— prerazporejati delavce iz proizvodnje, ko je stroj, s katerim sicer delajo, v okvari, na druga dela v proizvodnji oziroma na čiščenje in vzdrževanje naprav;

— sestavljati takšne operativne plane proizvodnje, da bo čim manj menjav debelin, pa vendar ne bo okrnjena ponudba plošč po debelinah;

— vzdrževati najugodnejše zaloge gotovih izdelkov; vsak presežek, ki ga ne bo mogoče prodati doma, bo potrebno izvoziti;

— proizvodnjo bo potrebno čim več plošč takih debelin (večjih), ki v proizvodnji ne povzročajo

težav in se naročajo v večjih količinah (manj menjav debelin).

2. Izpada proizvodnje oplemenitenih plošč v prvem polletju ne bo mogoče več nadomestiti, zavzemati pa se bo treba — v okviru objektivnih možnosti — za izpolnitev plana v drugem polletju. Ker bo nabava folije za oplemenitenje težavna tudi v prihodnje, bo potrebno uresničevati naslednje ukrepe:

— za kupce — podpisnike sporazuma je nujno treba dosledno zahtevati dogovorjeni devizni delež;

— TOZD Prodaja naj za izboljšanje prodaje oplemenitenih ivernih plošč zadolži delavca, ki bo stalno in sproti skrbel za izvajanje sporazuma s kupci glede devizne udeležbe, sprejemal naročila, usklajeval s proizvodnjo operativne plane in opravljal prodajo oplemenitenih plošč;

— za boljšo organiziranost in izkoriščenost pri razrezu plošč so potrebna tedenska naročila, da bi bilo možno kar najbolje načrtovati razrez;

— za izvozne programe, kjer je folija reeksport, ali za kupce, ki nabavijo folijo sami, je treba predvideti celoten način materialnega poslovanja in določiti ceno za oplemenitenje;

— ob pomanjkanju folije za oplemenitenje se delavce začasno prerazporedi v druge oddelke ali pa se prerazporedi delovni čas.

3. Na področju vzdrževanja, ki je še pomembno in mu je potrebno posvetiti kar največjo pozornost, so predvideni naslednji ukrepi:

— izpeljati je potrebno že predvideno reorganizacijo, tako da bo vodenje vzdrževanja enotno;

— zaradi sprotnega odpravljanja zastojev v proizvodnji in nadaljevanja že začelih del je treba uvesti dvoizmensko delo v mehanični delavnici in delo ob sobotah; temu ustrezno je potrebno uvesti tudi dvoizmensko delo v skladišču rezervnih delov in materiala;

— dosledno je treba izpolnjevati preventivne ukrepe in preglede strojev in naprav;

— na najpomembnejših strojih in napravah je potrebno zagotoviti dnevne preglede, čiščenje in menjavo delov (noži pri iverilnikih, podložne plošče pri stiskalnicah, čiščenje lepilnih strojev, sušilnik);

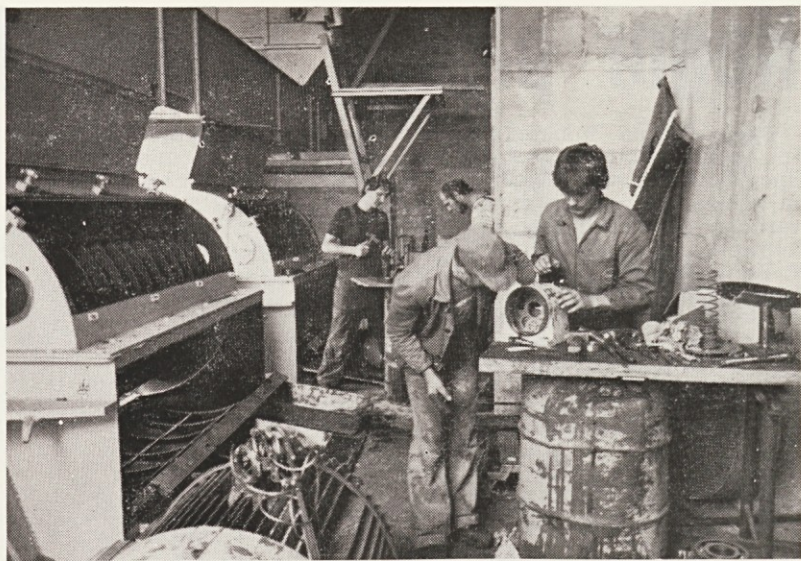
— v skladišču materiala je treba zagotoviti večjo urejenost, izboljšati evidenco materiala in rezervnih delov;

— med zastoji je treba zagotoviti čiščenje strojev in delovnega okolja;

— organizirati moramo inštruktažo delavcev o posluževanju, delovanju in negi posameznega stroja.

4. Odnos do dela in delovnih sredstev je slab. Izboljšanje stanja na tem področju pa lahko veliko vpliva na boljše poslovanje. Prav tu je mogoče najti še mnogo notranjih rezerv. Opozorjanje na kršilce delovnih dolžnosti naj ne ostane še naprej zgolj naloga vodilnih in odgovornih posameznikov in disciplinske komisije.

Kratkovidni in škodljivi so sedaj dokaj razširjeni pojavi lažne solidarnosti. V zavest slehernega zaposlenega mora priti spoznanje, da s takim ravnanjem legalizirajo malomarno in nepravilno opravljanje delovnih nalog in planskih obveznosti. Odklanjanje različnih delovnih nalog in opravil ob začasnih prerazporeditvah, poškodovanje in uničevanje surovin, materiala ali delovnih sredstev, neopravičeno izostajanje in zapuščanje dela neposredno zmanjšujejo poslovni uspeh temeljne organizacije.

Dela pri remontu na naši Iverki

cije, njen dohodek in osebni dohodek vseh zaposlenih.

Zato je potrebno spoznati, da pravega urejanja delovne discipline in uporabe disciplinskih norm ne smemo razumeti kot neke prisile, ampak kot težnjo delavcev, da se naša skupna in družbena lastnina zavaruje pred nesamoupravnim in škodljivim obnašanjem posameznikov.

Spoznajmo, da so rešitve vseh težav na plečih nas vseh in da je naše gospodarjenje v naših rokah.

A. Drobnič

Remont na Iverki

V avgustu je bil na Iverki redni letni remont tovarne. Za takšen čas remonta smo se odločili na željo naših kupcev, saj so tudi pri njih v tem obdobju dopusti in remontu, zato je tedaj tudi povpraševanje po ivernih ploščah manjše.

V letnem planu je bilo predvideno, naj bi remont trajal 23 dni, od 1. do 23. avgusta. Zaradi zoženih gospodarskih pogojev pa smo se odločili remont skrajšati na 14 dni, tako da je remont trajal od 9. do 22. avgusta. Da je bilo to možno, je bilo potrebno vložiti veliko truda v organizacijo in pripravo remonta, nekoliko povečati (vendar ne bistveno) število izvajalcev del pri remontu in opustiti nekatera dela, za katera je bilo strokovno ugotovljeno, da njihova izvedba ni nujna, zahtevajo pa sorazmerno veliko časa (na primer zamenjava tesnil pri stiskalnicah).

Povedati pa moramo, da je bil letos prvič od začetka obratovanja tovarne očiščen rezervoar za mazut in bile zamenjane grelnice v njem. Prav tako je bilo letos potrebno zamenjati vse grelno olje, kar je tudi treba opraviti po nekaj letih.

Pri remontu je poleg delavcev iz Iverke sodelovalo nad 40 delavcev INA-Nafta Lendava ter samostojne skupine iz naših temeljnih organizacij Pohištvo, Masiva in Mineralka. Pri remontu je aktivno sodelovala tudi nabavna služba, pa tudi nekateri delavci iz razvojne službe Skupnih dejavnosti.

Lahko rečemo, da je remont potekal brez bistvenih zapletov in težav, kar je prav gotovo zaslug primerne organizacije in prizadevnosti vseh delavcev pri remontu. Ker je delo potekalo 12 ur dnevno (le v nedeljo 8 ur), moramo pohvaliti vse, ki so ves ta čas zavzeto delali. Večjih primerov nediscipline ni bilo. Nekaj spodbudljivih, ki so se pripetili, je za tako obsežno delo razumljivih in opravičljivih. Truditi se moramo, da se na podlagi izkušenj, ki jih pridobivamo, leti ne bi ponavljali tudi v prihodnje.

A. Drobnič

Izdelek po meri kupca

OB PRODAJI NAŠIH TAPETNIŠKIH IZDELKOV

Iz vseh vrst teorij o trženju, ki jih je življenje že ničlikokrat potrdilo, gre sklepati, da je izdelek najmočnejši in najučinkovitejši pospeševalec prodaje. Seveda mora biti narejen po »meri kupca«. Izdelan mora biti v skladu z zahtevami tržišča, v soglasju z življenjskimi utripi, ki iz njega prihajajo. Le-tam se mora proizvajalec, če želi uspešno poslovati, tudi prilagoditi. Vendar je tržišče zelo velik in zapleten model, ki mu ni lahko »vzeti mere«. Prava mera pa je le dober izdelek.

Za temeljno organizacijo Tapetništvo smo dolgo iskali takšen izdelek — izdelek po meri. Še v preteklem letu smo imeli velike težave s prodajo tapetniških izdelkov. Gotovo je bilo vzrokov za slabše prodajne uspehe več, vendar je bil eden izmed pomembnejših neustrezen proizvodni in prodajni program.

Z uvedbo sedežne garniture PETRA so bile težave s prodajo oblažinjenega pohištva v glavnem odpravljene. Uspeh je sedaj očitno. Prodaja celotne proizvodnje je zagotovljena in temeljna organizacija komaj uspe pokrili vsa naročila. Že v aprilu je proizvodnja PETRE pokrila nad petdeset odstotkov celotne proizvodnje. Prodaja te garniture pa ni zastala niti v počitniških mesecih.

Postavlja se vprašanje, kaj kupce v takšni meri vleče k omenjenemu izdelku. Odgovorimo lahko: predvsem njegova funkcionalnost in prijetna oblika. Tro-

sed je mogoče spremeniti v udobno ležišče, dodatne uporabne prednosti pa imata tudi dvosedi in kot.

Pripomniti tudi velja, da se prodaja ni zmanjšala niti po dvakratni zamenjavi dekorativnega blaga (na slabše) zaradi težav pri nabavi prvotnih vzorcev. Prav nabava blaga pa predstavlja glavno težavo v proizvodnji, pa tudi v prodaji.

Zanimivo je tudi, da PETRO ugodno prodajamo na vsem jugoslovanskem trgu, najbolj pa v Bosni in Hercegovini.

V zaostrenih pogojih gospodarjenja, ki se bodo še stopnjevali po najnovejših ukrepih zveznega izvršnega sveta (intervencijski zakoni za zmanjšanje vseh vrst porabe, zvišan polog pri nakupu pohištva na potrošniško posojilo na 60 odstotkov...), bo potrebno politiki izdelka posvetiti še posebno pozornost. Doseženi uspehi kažejo pravo pot. Še naprej je potrebno izdelovati izdelke »po pravi meri«.

V. Frim

Prodaja primarnih izdelkov

(Nadaljevanje s 3. strani)

nih izdelkov. Tudi te namreč lahko izvažamo, vendar pri takšnem načinu izvažanja sodeluje več temeljnih organizacij. Takšna prizadevanja na Brestu so in jih velja pozdraviti ter nadaljevati v tej smeri.

Prodaja mineralnih plošč je v skladu z načrtom, ki je zastavljen v sanacijskem programu temeljne organizacije Mineralka. Na tem področju so naša prizadevanja največja, tako da bi v letu 1983 Mineralka delala v dveh izmenah. Poleg ladjedelništva kot stalnega odjemalca surovih plošč iščemo tudi druga področja, kjer bi lahko vgrajevali mineralne plošče. Tudi gradbeništvo se je

začelo bolj zanimati za te izdelke, ki jih lahko uporabijo za stropne, pode, predelne stene in zavarovanje konstrukcij.

V ta namen smo na Brestu ustanovili oddelek inženiring — oprema, ki sodeluje z razvojno službo pri reševanju zahtev projektantov ali naših lastnih potreb. Ugotavljam, da je nujno treba še naprej iskati področja, kjer se ta izdelek lahko uporabi.

Na koncu bi želel povedati, da je nujno potrebnega več razumevanja pri kooperacijskih poslih med temeljnimi organizacijami in preseči miselnost, da na Brestu nismo sposobni izdelati še česa drugega, razen pohištva.

M. Mlinar

S prodajo (in izvozom) žaganega lesa ni večjih težav

BRESTOVI KOMUNISTI PO KONGRESIH:

Osnovna naloga - stabilizacija gospodarstva

Kongresi jugoslovanskih komunistov so se iztekli. Delegati so kritično ocenili minulo obdobje in oblikovali razvojne cilje. Prihodnost nedvomno ne bo rožnata in njeno ustvarjanje terja od komunistov in od vseh naših delovnih ljudi, da s kar največjo zavzetostjo prispevajo svoj delež k izboljšanju težkega gospodarskega položaja.

Pogovor o odmevnosti kongresov med Brestovimi komunisti in o njihovih prihodnjih nalogah smo pripravili z BOŽOM BAJCEM, koordinatorjem dela osnovnih organizacij zveze komunistov na Brestu.

— Katere pglavitne naloge ste si zastavili po kongresih?

V glavnem vse naše naloge temeljijo na stabilizacijskem obnašanju. V grobem jih bom strnil v nekaj skupin; v prvo sodijo naloge, ki naj bi pripomogle k stabilizaciji delovne organizacije. Predvsem želimo čim bolj povečati izvoz tako, da izrabimo vse notranje rezerve in znižamo ceno naših izdelkov. Le tako bomo konkurenčni tudi na svetovnem trgu.

V drugo skupino bi uvrstil naloge, da bi z vrsto ukrepov kar najbolj povečali produktivnost. Velik poudarek dajemo boljšemu izkoriščanju delovnega časa. Podpiramo tudi inovacijsko dejavnost, ki lahko veliko pripomore k boljši proizvodnji.

V tretjo skupino nalog sodi skrajševanje sestankov, konferenc in podobnega. Zavedamo se, da so sestanki nemalokrat razvlečeni, večkrat se ponavljajo celo iste teme. Strnjenost in jedratost gradiv bi marsikdaj prihranila dragoceno uro, za katero pa vemo, koliko nas stane.

Pod četrti sklop nalog smo si zastavili uresničevanje sprejetih ukrepov v zoženih pogojih gospodarjenja. Malo bo namreč narejenega, če bodo ostali le na papirju.

— Kakšno je sodelovanje med Brestovimi in drugimi komunisti v občini?

Komunisti Bresta smo povezani z drugimi komunisti v občini prek občinske konference. Na tej ravni pa je povezovanje še vedno prešibko. Predvsem mislim pri tem na tesnejšo povezavo na dohodkovnih osnovah z loško Kovinoplastiko in GG Postojna, saj smo z njimi tesno povezani v tako imenovani reprovverigi.

Druga vezna nit med Brestovimi in drugimi komunisti v občini pa se vleče prek družbenopolitičnih organizacij v občini, prek organov družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Tudi na teh področjih se zavzemamo za stabilizacijska prizadevanja. Na različnih posvetih

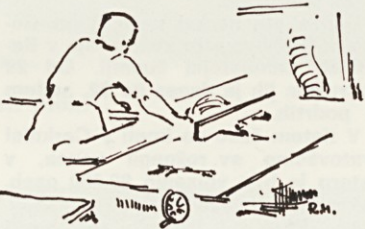
in sestankih, kjer se srečujemo, se pogovarjamo o sprotih zadevah, kot je gospodarski položaj občine ter izmenjujemo mnenja in izkušnje.

— Ali je način koordiniranja dela osnovnih organizacij na Brestu primernejši kot v preteklosti in ali menite, da ustreza današnjemu položaju Bresta?

Novi način je po eni strani v redu, vendar je žal vse odvisno od koordinatorja. Moje, komaj nekajmesečne izkušnje, niso dovolj, da bi lahko objektivno ocenil uspešnost takšnega načina dela. Trenutno ni še ničesar zapisanega, kako naj bi potekalo koordiniranje in kakšne naloge naj ima koordinator. Po kongresu slovenskih komunistov se je sicer govorilo, da bo izšel poslovnik, ki bo opredelil osnovne naloge koordinatorja. Zaenkrat pa s tem ni še nič in včasih človek res tava v temi, ker ne ve, kako ukrepati.

— Menite, da je potrebno sodelovanje med osnovnimi organizacijami poglobljati?

Vsekakor bi moralo biti sodelovanje med komunisti iz temeljnih organizacij večje kot je. Srečevanje komunistov samo na skupnih sestankih, kjer govorimo o vprašanih celotne delovne organizacije, je premalo. A še

vedno je to več kot je bilo v bližnji preteklosti, ko so se komunisti ozko zapirali le v okviru svojih temeljnih organizacij. Dostikrat tudi sam ne vem, kaj se dogaja po posameznih temeljnih organizacijah oziroma zvem po povsem drugih virih in kanalih kot bi moral. Sekretarji mi največkrat ne pošiljajo niti zapisnikov s sej, medtem ko jih na občinsko konferenco pošiljajo redno.

— Kakšno pozornost namenjate usposabljanju komunistov?

Usposabljanje teče prek občinske konference. Vsako leto organizirajo seminarje za novo sprejete člane. V okviru usposabljanja sodijo tudi občinska marksistična šola, občinska politična šola in trimesečno usposabljanje komunistov v Postojni. Skušamo se držati načela, naj bi se vsak komunist udeležil vsaj ene izmed možnih različic usposabljanja. Iz izkušenj vidimo, da si komunisti tako dejansko pridobijo neko znanje, ki jim pomaga pri kasnejšem delovanju.

— Kakšna je obveščenost po osnovnih organizacijah in kako poteka?

Osnovne organizacije so o vseh dogajanjih v občini obveščene prek občinske konference, edino novice iz sestavljene organizacije jim posredujem sam. Vsaka osnovna organizacija informacije po svoje obravnava. Odmevnost naj bi se zbirala pri meni, čemur pa zaenkrat še ni tako. V zadnjem času se aktivnost osnovnih organizacij odraža prek njihovih sekretarjev tudi izven temeljnih organizacij in tako prihaja do hitrejšega oblikovanja stališč oziroma informacij.

Za konec pa še kaj takega, česar nisem vprašala?

Menim, da moramo komunisti posvetiti več pozornosti kadrovanju in da v zvezo komunistov ne bi sprejemali ljudi le zaradi števila, temveč zaradi njih samih. Njihovo delo in uspehi naj bodo merilo in temelj za sprejemanje novih članov. Tudi v samih vrstah komunistov moramo ljudi izobraževati in jih dodatno usposablјati. S posebno pozornostjo moramo spodbujati mlade komuniste k večji aktivnosti. A ne le v okvirih zveze komunistov, temveč tudi v zvezi socialistične mladine, sindikatu in drugih družbenopolitičnih organizacijah, skupnostih in društvih.

Čeprav se bom morda preveč ponavljal, vendar je res, da moramo biti komunisti drugim za zgled. Sicer nismo tisto, za kar se imamo.

Pripravila V. Lavrič

NAŠI LJUDJE

Življenjska nit **ANTONA LAVRICA** se je pričela leta 1934 v Retjah, revni vasi ob Loškem potoku na robu Dolenjske.

Zaradi težkih življenjskih razmer se je podal s trebuhom za kruhom na še vedno ubogo Bloško planoto, kjer pa ni bilo dovolj zaslužka za ustaletev. Zato ga je pot vodila naprej, v Cerknisko dolino, kjer se je takrat že pričela intenzivneje razvijati lesna industrija. Tako je leta 1956 prišel v takratni lesno industrijski kombinat BREST Cerknica, v Tovarno pohištva Martinjak.

Tam se je končno ustavil, si ustvaril družino in še sedaj prebiva v Grahovem.

V tovarni je opravljal najrazličnejša dela, od skladanja desk, nakladanja kamionov, montažnih del, do del v strojnem brušenju. Najdalj je opravljal dela v strojni, saj je bil v tem oddelku kar štirinajst let.

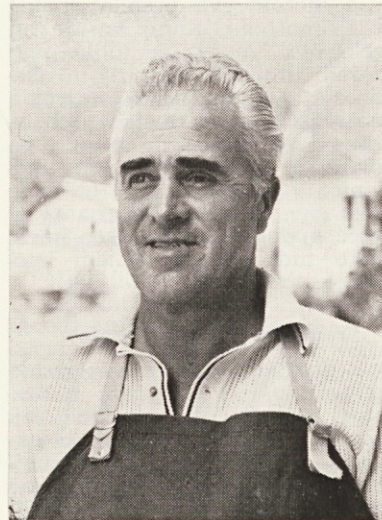
Zaradi posledic svetovne vojne, takrat je namreč postal civilno-vojni invalid, za kar ima priznana invalidnost III. kategorije, je šel na opravljanje lažjih del — popraviljanje izdelkov in polizdelkov, kar dela še sedaj.

Kljub invalidnosti, ki je pestila Toneta še iz vojnih časov, je opravljal dela z vso vestnostjo in zagnanostjo že od prihoda v to-

varno, čeprav je moral marsikdaj vložiti vse napore; za to mu gre še posebno priznanje. Omeniti je potrebno tudi to, da je bil Anton Lavrič vseskozi delaven član v samoupravnih organih, pa tudi v družbenopolitičnih organizacijah.

Letos — v letu Brestovega razvojnega jubileja — je Tone Lavrič predlagan za dodelitev priznanja — medaljo dela, za kar mu vsi iskreno čestitamo ter želimo še veliko delovnih in osebnih uspehov.

V. Jerič

Iz drugih lesarskih kolektivov

JELOVICA je v začetku avgusta slovesno odprla **novo žago ter mehanizirano skladišče lesa in lupilnico hlovov**. Na novi žagi ne bodo razžagali bistveno več hlovovine kot na stari (9.000 kubičnih metrov na leto), vendar bodo predelovali tudi doslej manj vredne lesne listavce. Z novimi stroji pa bodo precej olajšali fizično delo zaposlenih in povečali produktivnost. Naložba je veljala 111 milijonov dinarjev, od česar je Jelovica prispevala 59 milijonov dinarjev, ostalo pa sovlagatelj. Na novi žagi bodo zgradili še sušilnico, energetski center in nekaj drugih objektov.

Tudi **TOVARNA MERIL** bo sodelovala na zimskih olimpijskih igrah v Sarajevu. Do začetka iger bodo izdelali okoli 950.000 različnih simbolov olimpijade. Izdelki bodo iz kakovostnega bukovovega lesa. Poleg miniaturnih smuč in zastavic z znakom olimpijskih iger in maskote volkca vsebuje program tudi druge izdelke. Del spominkov bodo izročili kupcem v Zahodni Nemčiji in Avstriji, pogovarjajo pa se o prodaji tudi v drugih državah.

SLOVENIJALE — trgovina je z otvoritvijo novega prodajnega skladišča v Ostružnici (na jugozahodnem beograjskem območju) bogatejši še za en velik objekt. Le-ta je namenjen predvsem za skladiščenje in prodajo lesnega in gradbenega materiala, pa tudi za prodajo pohištva. Zazidalna površina novega prodajnega skladišča meri 865 kvadratnih metrov, etažna (razvita) površina pa 1622 kvadratnih metrov. Skupna naložbena vrednost skladišča, ki so ga financirali iz lastnih sredstev, je bila 2 milijardi 100 milijonov starih dinarjev.

Tudi **MEBLO** je razstavljal na ljubljanskem sejmu lesno-obdelovalnih strojev in opreme — tako kot večina vodilnih lesarskih podjetij. Razstavljal je stroj za razrez laminatov, kanal za nakrčevanje poliestilenske folije, vrečasti filter in stroj za ročno bru-

šenje masivnih elementov. Razstavni program se ni prekrival s programi drugih razstavljalcev, kar kaže, da so zadeli smer, ki predstavlja določeno vrzel v strukturi jugoslovanske proizvodnje lesno-obdelovalnih strojev.

Delovna organizacija **TRIBUNA** se je z referendumom odločila, da se priključi sestavljeni organizaciji Uniles in tako je postala njena enajsta članica.

LESNINA vse bolj širi svojo dejavnost in ponudbo na področju inženiringa in opreme — novost so ponudbe za usluge pri organizaciji in izvajanju celotnih obnovitvenih del posameznih objektov. Ponudbe obsegajo projektiranje, gradbena dela, najrazličnejša instalacijska in obrtniška dela ter opremo (dobavo in montažo izbrane in projektirane opreme za vse namembnosti ter dobavo in montažo tehnološke opreme).

V **JAVORJU** uspešno izpolnjujejo letošnje **izvozne obveznosti**. Najbolj je narasel izvoz opažnih plošč in žaganega lesa, najslabše pa je z izvozom pohištva (odpovedana ali preložena so bila naročila za ZDA, prodor na nova tržišča pa ni v celoti uspel). Kljub slabšim dohodkovnim učinkom se zavedajo, da je izvoz nujen, ker za mnoge njihove izdelke (opažne plošče, sedeže in naslone, panelke) na domačem tržišču ni prostora in bi večji izpad izvoza pomenil celo ustavljanje proizvodnje.

V **GLIN Nazarje** so ob ponovni oceni stanja proizvodnih, razvojnih in prodajnih možnosti izdelali **popravek srednjeročnega načrta**. Ta temelji predvsem na dveh izhodiščnih polizdelkih — žaganem lesu in ivernih ploščah (ostala predelava lesnih izdelkov je obdelana po posameznih stopnjah); poseben poudarek pa je dan izvozu kot osnovi za zagotavljanje potrebnih deviznih sredstev, potrebnih za nabavo reprodukcijskih materialov in rezervnih delov.

Iz temeljne organizacije **POHIŠTVO** — delo pri brušenju

Morje je lahko tudi manj slano

RAZGOVORI O LETOVANJU BRESTOVIH DELAVCEV

Je že tako, da si poletja ne moremo zamišljati brez dopusta ali počitnic. Vsi več ali manj sanjarimo, kaj bomo počeli v dneh, ko nas ne bo dramilo iz sna predirljivo zvonjenje ure. Marsikdo si dopusta ne more predstavljati brez morja in med njimi je tudi okrog osemsto Brestovih delavcev in članov njihovih družin. Kje so letovali, kakšne vtise so si nabrali in kaj jim je (ni) bilo všeč, vse to smo povprašali nekaj delavcev, ki so se že naužili bolj ali manj slanega morja. Še to je treba poudariti: vsi naši sogovorniki so letovali v Brestovi organizaciji, v naših počitniških prikolicah.

Jožica Pavlič (Skupne dejavnosti)

Z možem sva prebila dopust v Primošten. Kamp mi je bil zelo všeč, morda še toliko bolj zaradi urejenih sanitarij in okolice. Z nakupom hrane in drugih potrebščin nisva imela večjih težav. Seveda pa sva morala po marsikaj v Primošten, ker trgovinica v kampu ni bila najbolje založena. Skratka, bilo nama je všeč in želiva si, da bi se imela tako tudi na prihodnjem letovanju.

Franc Štrukelj (Prodaja)

Z družino, pet nas je bilo, smo letovali v Novem gradu v Brestovi priklici. Kraj je zelo miren in veliko je možnosti za aktiven oddih. Plaža sicer ni najlepše urejena in v morju kar mrgoli ježkov, ki so nam pustili tudi nekaj bridkih spominov. V slabo voljo nas je spravila tudi prazna plinska bomba in to, da

so nam dvakrat izpulili priključni kabel za elektriko.

Takšen način preživljanja dopusta mi je ne glede na nekaj pomanjkljivosti zelo pri srcu. Tudi stroški niso veliki, saj dejansko nismo potrošili več kot bi doma. Pripomnil bi pa še eno, morda kar malce smešno: močno me je začudilo, da nismo nikjer mogli kupiti svežih rib, pa čeprav smo bili ob morju.

Stane Intihar (Masiva)

Z ženo in otrokoma smo letos letovali na Krku. Na otok smo se odpeljali že 26. junija, ko se je sezona komaj dobro začela. Kuhali smo si sami, a meso je bilo bolj redek gost v našem loncu. Tudi ob morju je namreč meso težko dobiti.

Vreme smo imeli lepo in plaža je dobro urejena. Jezil pa nas je pod pred prikolico, ki je bil močno nagnjen v eno stran in bi ga slej ko prej morali izravnati.

Za prihodnje leto si želim, da bi dopust podobno preživel. Izbrati pa bi želel kateri drug termin in ne že junijski.

Ana Komidar (Gaber)

Z družino smo preživel dopust v priklici na Krku. Reči moram, da smo bili zelo zadovoljni. Lani smo letovali v Novem gradu in zdi se mi, da je bilo v primerjavi s Krkom slabše. Predvsem mislim na čistočo kampa in urejenost sanitarij. Tudi plaža na Krku mi je bila bolj pri srcu kot v Novem gradu.

Kuhali smo si sami. Nekaj hrane smo prinesli s seboj, drugo pa smo sproti kupovali. Če je človek bolj skromne sorte, lahko lepo preživi dopust tudi z manj denarja, a vseeno se porabi nekaj več kot doma.

Želim si, da bi dopust tudi v prihodnje preživljali tako, saj smo se na prikolico že kar navadili.

Alenka Maček (Delavska restavracija Cerknica)

Letos sem že drugo leto skupaj z možem in otrokoma preživela dopust v Novem gradu. Ker sem zaposlena v kuhinji in sem nenehno med lonci, sva z možem sklenila, da se jih vsaj med dopustom rešim. Tako smo hodili za kosilo ven, le zajtrk in

včasih večerjo smo si pripravljali sami. Veliko časa sem imela za počitek, sprehode in našli smo si tudi nove prijatelje. Želim si, da bi prihodnje leto prišli prav sem, vendar mož pravi, naj bi šli raje kam drugam, da bi spoznali še kakšen drug kraj.

Franc Brenc (Pohištvo Cerknica)

Z družino sem preživel dopust na Krku, v priklici za štiri člane. Kuhali smo si sami, vendar smo imeli precej težav z nakupom živil. Dolge vrste in slaba založenost trgovin predvsem z mesom, pa nam počitnic niso preveč zagrenile. Čisto morje in plaža sta odtehtala tudi to. Malo več razvedrila bi imeli, če bi bilo (Konec na 7. strani)

Vrste tudi ob morju; tokrat pred tušem

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)
ZGODOVINA, USTNO IZROČILO
IN PRIPOVEDKE

Zaradi redkih prirodnih prikazni je Cerkniško jezero znano po vsem svetu. Kakor smo že omenili, so ga opisali že razni pisatelji. Valvasorju se imamo zahvaliti tudi za opis trga in bližnje okolice. Že Rimljani so napravili mimo jezera ob Javorniku veliko vojno cesto, ki je držala do rimskega mesta Terpo pri Ložu in od tod dalje do mesta Metullum (Metlje v bloški župniji). Rimljani so imenovali jezero »lacus lugeus«, to je žalostno jezero, ali tudi »palus lugea«, to je žalostno močvirje.

Okolica je bila že zdavnaj obljubljena, kajti našli so v bližini ostanke naselbin starih narodov. Na Gorenjem jezeru so našli mnogo hrastovih brun iz časa mostiščarjev. Vero so razširjali misionarji iz Ogleja med prebivalci cerkniške okolice. Sezidali so tukaj cerkvico že v devetem stoletju. Ustno izročilo pa pravi, da je stal trg v pol ure oddaljenem Viševku.

Ko so sovražniki razdejali ondotna bivališča, so sezidali cerkev in nova bivališča na sedanjem mestu. Skoraj gotovo je bila ta cerkev takrat glavna cerkev za vso okolico. Po cerkvi sta potem dobila trg in jezero svoje ime. Imena cerkniških duhovnih pastirjev je citati večkrat v starih pismih oglejskih patrijarhov.

Trg je dobil svojo faro v 13. stoletju. Prvi župnik je bil Leopold 1261. leta. Ravno sto let pozneje je izročil patrijarh Ludovik I. cerkniško župnijo menihom kartuzijancem v oskrbovanje. Upravljali so jo nad 400 let. Leta 1660. je bil cerkniški župnik Gregor Črvič. Bil je najimenitnejši bistriški prelat, apostolski misijonar in naslovni škof. Ljudje so ga imeli za svetnika. Pokopan je pod stran-

skim oltarjem sv. Ane v farni cerkvi v lastnem grobu.

Ko so začeli Turki napadati, požigati in pleniti po naših deželah, so prišli meseca marca 1472. leta prvič v Cerknico. V cerkvenem voglu poleg stranskih vrat je vžidan kamen z latinskim napisom: »Anno Domini 1472 die domenico ante annuntiationem combusta est titularis ecclesia beatae Mariae Virginis per manus indomitum Turcorum.« Torej ravno v nedeljo pred Marijinim praznikom v postu so Turki požgali cerkev. Po njih odhodu so jo prebivalci zopet začeli graditi v lepem gotičnem slogu in deset let pozneje je bila dozidana. Takrat so postavili v obrambo proti Turkom tudi tabor okoli cerkve. To je bilo močno zidovje s petimi stolpi. Dva stolpa in del zidu je videti še danes. Pravijo, da sta zidala dva brata,

eden cerkev, drugi tabor okoli nje.

Skoraj gotovo je bil zgrajen tabor tudi v Begunjah okoli cerkve sv. Jerneja takrat ali kmalu potem. O tem taboru danes ni več nobenega sledu. Podrlji so ga in iz kamnja sezidali zvonik pri cerkvi, kar ga je ostalo, so pa ljudje zidali hiše z njim.

Turki so prišli po ustnem izročilu dvakrat v Begunje. Pri zadnjem napadu so brambovci s tabora metali čebele nanje. Čebele so jih pikale, da so bežali z zabuhlimi obrazi in kričali, da so muhe sv. Jerneja hude. Škoda, da so lepo obokano klet v taboru poleg sedanje stare šole zasuli s kamenjem. V to klet so ljudje ob turških navalih shranjevali živež, orodje, semenje, pa tudi sami so imeli tu zavetje, ker je bila cerkva premajhna za nebojevnike.

Tudi pozneje je Cerknica veliko trpela od Turkov. Njih napadi so znani in dokazani iz let 1476. (dvakrat), 1480., 1491., 1507., 1522., 1528. Posebno hudo so gospodarili leta 1559. in 1560., ker so opustošili trg in prizadeli sosednjim vasem veliko škodo.

Leta 1578. in 1644. je razsajala v trgu kuga, zato so zadnje leto sezidali cerkvico v čast sv. Roku, priprošnjiku zoper kugo. Stare župnijske knjige so se ohranile do današnjih dni. Krstna knjiga sega nazaj do leta 1600.

Trg je bil veliko stoletij v oblasti oglejskih patrijarhov, pred dve sto leti pa je prišel pod graščino hasber-

ško pri Planini. V starih časih je slovel zaradi kupčije s soljo, katero so Čiči in Kraševci tvorili iz Kopra in Pirana sem vsak teden. Tu so jih čakali prekupci, ki so jo dalje raznašali po deželi. Zaradi tega je bil trg precej obširen in obljuden.

Župnija, takrat podložna kartuzijanskemu samostanu v Bistri in na Loškem, je bila zelo obširna, imela je 29 podružnic.

Danes sta cerkvi naše ljube Gospe v Grahovem in sv. Jerneja v Begunjah samostojni župniji. Od 29 podružnic jih je danes še 22, sedem je podrtih.

V tistem času so imeli v Cerknici bratovščino sv. rožnega venca, v katero je bilo vpisanih 80.000 oseb, kakor piše Valvasor.

Ne daleč od Dolenje vasi proti jezeru in Zelšam je bila na kamenitem griču Tržišču prazgodovinska naselbina. Baje so tu stanovali še stari pogani, pozneje Rimljani, ki so pridno trgovali in se bavili tudi z obrtom. Priča temu so izkopano orodje, lišpi in druge znamenitosti, ki so jih posebno veliko našli pri gradbi pota na Javornik leta 1877.

Nekaj jih je shranjenih v deželni muzeji v Ljubljani, druge in najvrednejše pa v dunajskih muzejih in veliko v drugih večjih mestih. Še vedno nalete na vse polno starin, ako le malo kopljejo. Tudi lonce in različne posode iz gline, napolnjene

s pepelom, najdejo večkrat, znak, da so ljudi sežigali in devali njih pepel v žare ter jih skrbno zavarovali, da bi imeli mir na onem svetu. Zato so bila grobišča na bolj varnem kraju in tako je tudi tukaj grobišče, ki leži na griču, obrnjenem proti jezeru. Iz poznejše dobe so našli tudi sulice in cele oklepe. To kaže, da je bila tu tudi velika trdnjava. Še sedaj je možno razločevati močno zidovje, ki je bilo jako pripravno za odbijanje sovražnika.

Na griču Tržišču je brez dvoma še mnogo prazgodovinskih zakladov, ki bi jih bilo treba iz zgodovinskih in etnografskih ozirov dvigniti ter shraniti v posebnem muzeju v Cerknici. O tem se je osebno prepričal akademski slikar Franjo Sterle, ki je pred leti kopal za nekega ravnatelja etnografa iz Trsta in ne brez uspeha.

Enaka zgodovinska naselbina je tudi na zahodni višini Slivnice, imenovana Gradišče. Tu se vidijo še sedaj mogočni okopi in zidovi. Gotovo so tudi tukaj bogati zakladi iz preteklih časov, ki bi obogatili preprotni muzej v Cerknici. Omeniti moramo, da je to Gradišče baje zvezano s podzemeljskim rovom in hodnikom z vzhodnim delom cerkniškega trga. Pri Šerkovi vili je celo prostoren podzemeljski rov, po katerem se baje pride precej daleč v hrib. (Se bo nadaljevalo)

Iz Cerknice pred šestdesetimi leti

Ko smo pričeli v našem glasilu objavljati kot podlistek delo Mihaela Kabaja, smo avtorja poskusili tudi na kratko predstaviti. Žal pa smo o njem lahko dobili le skope podatke. Pred dnevi pa nam je njegova hčerka poslala ljubeznivo pismo in nam z njim nekoliko osvetlila osebnost avtorja, čigar delo naši bralci z zanimanjem spremljajo.

Zato omenjeno pismo v celoti objavljamo.

V »BRESTOVEM OBZORNIKU«, glasilu delovne organizacije BREST Cerknica, sem prečitala v podlistku sestavek Mihaela KABAJA »Cerkniško jezero in okolica«. Sem zadnja še živeča hčerka Mihaela KABAJA, ki je bil dolga leta šolski upravitelj, nadučitelj v osnovni šoli v Begunjah pri Cerknici in je z velikim zanimanjem raziskoval posebnosti Cerkniškega jezera ter leta 1924 napisal knjigo »Cerkniško jezero in okolica«. To knjigo pa je ilustriral njegov prijatelj Fran Sterle, akademjski slikar, doma ob Cerkniškem jezeru.

Moj oče se je rodil 6. 12. 1856 v Belem v Brdih, moško učiteljske je končal v Kopru leta 1883, nato pa je služboval na Vojskem, v Hotedršču in Begunjah, kjer je bil leta 1924 tudi upokojen. Ker je moral iz šolskega stanovanja, se je z ženo preselil v Komendo na Gorenjskem, kjer je 1. 5. 1930 umrl. Istega dne je umrl tudi njegov prijatelj Fran Sterle v Londonu v prometni nesreči.

Zelo sem vesela, da objavljate njegovo delo, ki ga je napisal kot izreden ljubitelj kraja, v katerem je služboval in vse slovenske zemlje, zato pa je bil že kot učitelj v Avstroogrski monarhiji kot zaveden Slovenec pri oblasteh slabo zapisan. Upam, da sem vas nekoliko seznanila z avtorjem vašega podlistka.

Lepo vas pozdravljam!

Anica KABAJ

NAŠE MALO MESTO

Pred vhodom v naše malo mesto stoji opozorilna tabla z znakom, da je dovoljena hitrost do 50 kilometrov na uro. Toda, vozniki pozor! Prav v središču preži na vas in vaše vozilo pravcata past. Zgodi se lahko, da vam tovor z vozila sfrči v zrak, kot so pred nedavnim steklenice coca cole s tovarnjaka, čeravno je voznik ustrezno zmanjšal hitrost. V središču našega malega mesta je namreč cestišče tako valovito, da vas skupaj z vozilom lahko že pri dovoljeni hitrosti vrže v zrak.

»Vse za nečisto in nezdravo okolje« bi lahko rekli čistilni napravi v Dolenji vasi, ki iz svojega trebuha pošilja v vodo Cerkniščiце takšno nesnago, da poginjajo ribe in ostali vodni prebivalci. Tudi sosedje tožijo o neznosnem smradu, ki se širi iz odtočne cevi. Predzadnjo besedo bo verjetno izrekla analiza vode, ki je dana v preiskavo na republiški zavod za ribištvo.

Pri tem je treba še omeniti, da strokovnjakinja zavoda le ni mogla verjeti, kakšna nesnaga teče v jezero in se je prišla sama prepričati o zadevi na kraju samem.

Nič bolje ni z otvoritvijo nove struge Cerkniščice od Krajčeve žage do mostu pri mlinu. Nekdanje nogometno igrišče in Komunala res ne bosta več plavala ob večjem deževju. Po široki strugi se namreč voda kar izgubi, da je že ogrožen obstanek še živečih postrvi v rezervatu ob tovarni pohišta.

Cerkniška idila — pred najnovejšimi bloki

Pri reševanju rib iz jezera je vedno dovolj »firbcev«

MORJE JE LAHKO TUDI MANJ SLANO

(Nadaljevanje s 6. strani)
v bližini kampa kakšno igrišče ali balinišče. Tako pa razen mini golfa ni ničesar.

Rad pa bi malo pokritiziral odnos Brestovcev do prikolice. Marsikaj je pokvarjeno, polomljeno, skratka, kot da ne bi bilo naše. Zares, nekateri se obnašajo skrajno neodgovorno.

Za konec pa lahko rečem, da bom dopust še preživel tako, če se bo le dalo. Tudi drugim Brestovim delavcem priporočam, naj se med dopustom odpeljejo od doma, pozabijo na vse in se zares spočijejo.

Tako razmišljajo o letovanju v naših prikolicaх Brestovi delavci. Vsi so izrazili željo, da bi dopust tudi v prihodnje preživeli podobno. Zdi se jim prijetno in poceni.

Zaimanje za Brestove počitniške prikolice se je povečalo v lanskem in v tem letu in tako bi kazalo iz namenskih sredstev dokupiti še nekaj prikolice. Postavili bi jih v nove, še neznane kampe in delavci bi tako spoznali tudi nove kraje.

Pripravila V. Lavrič

pred 10 leti GLASILO KOLEKTIVA

(Iz številke 59 — 31. avgust 1972)

NOVI STABILIZACIJSKI UKREPI

Za letošnja gibanja našega gospodarstva so še naprej značilni stabilizacijski ukrepi. Očitno je, da sedanje gibanje proizvodnje, zunanjetrgovinske menjave, gibanje cen, problemi nelikvidnosti, izgube v gospodarstvu in drugo zahtevajo novi stabilizacijske ukrepe. Zlasti velja to za nekatere pereče probleme gospodarstva, kot sta primer nelikvidnosti in izgube, ki se kažejo letos še ostreje kot lani. Prav gotovo terja sedanji gospodarski položaj še vrsto ukrepov, od katerih bodo nekateri gotovo sprejeti še po letošnjih počitnicah.

Najnovejši sklep zveznega izvršnega sveta o oblikovanju cen določa, da se cene lahko spremenijo le sporazumno — z medsebojnim dogovorom med proizvajalci in potrošniki — pri čemer pa je potrebno tudi soglasje zveznega zavoda za cene. Ta postopek zahteva dolgotrajen proces, ki pomeni za lesno industrijo, v kateri se cene več kot dve leti niso spremenile, novo odlašanje glede prave rešitve cen. Vedeti moramo, da so se v času od zadnjega spreminjanja cen v lesni industriji pogoji gospodarjenja zelo zaostriili (predvsem podražitve nekaterih surovin, reprodukcijskih materialov in uslug), hkrati pa je sklep o zamrznitvi cen obdržal zatečeno stanje.

PREMAJHNA SKRIB ZA ODDIH

Ne mislim, da bi morali sedaj ob morju graditi svoje domove. Spominjam pa se, da so bila pred leti tudi na Brestu letovanja bolj organizirana, da je bil določen stalni kraj z gotovim številom ležišč, regresiran pa je bil tudi dnevni penzion.

Ne bi bilo odveč, če bi naše politične organizacije, predvsem sindikat, za prihodnjo sezono to vprašanje bolj resno zastavile, da bi poiskali primernejšo obliko letovanja Brestovih delavcev.

OB POČITNIŠKI PRAKSI NAŠIH ŠTIPENDISTOV

V vsej zadevi odnosa nas do študentov in študentov do nas odseva konflikt dveh generacij, ki sta v zelo različnih pogojih in z zelo različnimi možnostmi pridobivali svoj osnovni poklic. Mnogi med delavci, deset let starejši od sedanje študirajoče generacije, so ostali na stopnji osnovne ali kvečjemu poklicne šole samo zaradi takšnih razmer, zaradi materialne nemoči njihovih družin in takratne družbe. Tisti, ki so si pridobili kakršnokoli višjo izobrazbo, so jo pridobivali z neverjetno voljo, z neverjetno odgovornostjo in životarjenjem pogosto na meji takratnega življenjskega minimuma. Sicer ima mladina za takšno pridigo, ki jo vse prevečkrat poslušajo, vselej svoj odgovor: »Živeli ste v drugačnih razmerah, nočete menda, da gremo mi skoz enake razmere, kot ste šli vi...«

BO PRI NAS RIBOGOJNICA?

Cerkniški ribiči se že dolgo časa ukvarjajo z mislijo, kako bi prišli do ribogojnice. Ta želja je živa že nekaj let. Vse do letos so o tem tekale samo razprave in to še te običajno v ožjem krogu nekaj posameznikov. Spomladi letos pa smo imeli člani družine posvet, na katerem smo sklenili, da se akcije lotimo, če bodo za to realne možnosti. Okrog možnosti pa moram povedati to, da je gradnja ribogojnice povezana s precejšnjimi denarnimi sredstvi, ki jih družina sama ne premore in pa z lastništvom zemljišč, na katerem bo ribogojnica stala.

Ali bo Cerknica dobila ribogojnico ali ne, torej ni odvisno samo od ribičev in njihove dobre volje, ampak tudi od denarnih in materialnih sredstev.

III. LESARIADA V OČEH DRUGIH

Logaške novice (KLI Logatec):

... Organizacija III. lesariade je pripadla našemu sosedu Brestu iz Cerknice. Že iz priprav je bilo razvidno, da je organizator dal od sebe vse in še več, kakor je mogoče. Vsak član delovne skupnosti Bresta in Cerkničan je imel konkretno nalogo, iz uspeha pa je vidno, da noben člen te verige ni popustil. Cerknica in bližnja okolica je bila na dan prireditve eno samo igrišče, prebivalci pa tekmovalci in organizatorji. Organizatorju je uspelo celotno prireditev speljati v enem dnevu z nevsiljivo hitrim tempom. Tekmovanje je povsod spremljala urejenost kraja, športnih objektov, odlična preskrba, zato organizatorju še enkrat čestitke...

Še ena uspela prireditev

OB LETOŠNJEM VELIKEM SREČANJU KMETOV V NOVI VASI

Kmetijska zadruga Cerknica je 15. avgusta priredila peto srečanje kmetov in delavcev v Novi vasi, ki je postalo že tradicionalno. Prireditev predstavlja eno izmed največjih prireditev v naši občini (okrog 3000 obiskovalcev).

Srečanje kmetov-kooperantov ter vseh kmetijskih proizvajalcev ima poseben pomen za popularizacijo kmetijstva in kmetijske proizvodnje, saj v času gospodarske ustalitve priznavamo kmetijskim proizvajalcem tisto mesto v družbeni skupnosti, ki ga resnično zaslužijo.

Raznolik program kmečkih iger in lepa sončna nedelja sta še posebej obogatila to veliko srečanje v Novi vasi.

Program kmečkih iger se je začel že dopoldne. Tekmovalne ekipe so zastopale vse naše zadržne enote: Unec, Cerknica, Begunje, Žilce, Grahovo, Nova vas in Loška dolina. Pričelo se je s štafetnim tekom koscev z osovniki, napolnjenimi z vodo, sledila je hoja s hoduljami, pa vlečenje vrvi in tekovanje mladih traktoristov. Prireditve se je nadaljevala popoldne s slavnostnim spredom vseh tekmovalnih ekip

zadružnih enot. Veliko pozornosti so obiskovalci posvetili zloščenim nošam, konjskim vpregam, zapravljičkom, ki so predstavljali imenitnost kmečkega življenja.

Tekmovalne ekipe zadružnih enot — kosci, grabljice, žanjice, sekači-gozdarji pa so prikazale nekdanje veščine pri kmečkih opravilih.

Starejšim obiskovalcem so kmečke igre obujale spomin na težaško in trdo delo za tanek kos kruha, ki ga je nudila skopa notranjska zemlja, mlajšim obiskovalcem pa naj bi prikazali, kako so nekdanj cenili kruh in kako ga naj tudi danes.

Tekmovanje težkih delovnih in športnih konj je zbudilo še posebno zanimanje in občudovanje plemenitih živali, ki so bile nekdanj glavna delovna, prevozna in vlečna sila.

Tisoč kilometrov po Sloveniji

CERKNIŠKI KOLESARJI SO OPRAVILI PRAVCATI MARATON

Lani ustanovljeni Kolesarski klub Gradišče Cerknica si je v svojem delovnem programu zastavil predvsem dejavnosti rekreativnega in manj tekmovalnega značaja. Rekreativci redno dvakrat tedensko kolesarijo po cestah v občini, pa tudi izven nje, navezali so stike s kolesarskimi krožki po osnovnih šolah, s kolesarsko prireditvijo so sodelovali ob lanskem občinskem prazniku in še bi lahko naštevati.

Tako zastavljeno delo je pripeljalo najbolj vztrajne k odločitvi, da se odpravijo na pot po Sloveniji, na kolesarski maratoni, dolg tisoč kilometrov. Razdeljen je na sedem etap; vsaka od njih je dolga nad 140 kilometrov.

Peljal jih je iz Cerknice, kjer so startali v petek, 20. avgusta zgodaj zjutraj v smeri proti Kočevju. Cesta jih je vodila po vseh pokrajinah Slovenije, osvojili pa so tudi Ptujsko goro, Vrščic in za nekaj kilometrov obiskali tudi zamejske Slovence na Tržaškem. Zadnja etapa jih je pripeljala prek Kopra in Postojne domov, kjer so bili sprejeti v Cerknici, pred Mercatorjevo blagovnico, v četrtek, 26. avgusta ob 19. uri.

Ob prihodu so jim bile podeljene kolajne in spominska darila pokrovitelja IMOS SGP GRADIŠČE iz Cerknice. Utrujeni, toda zadovoljni so bili kolesarji, vtisi še neurejeni, vsi naporji skoraj že pozabljeni; stiski rok svojcev, prijateljev in znancev so bili krepkejši kot sicer. Spremistvo je oskrbelo avto-moto društvo Cerknica. Kolesarje Franceta Levca, Slavka Kranjca, Tonija Polaka, Janeza Zakrajška, Petra Vesela in Franceta Udoviča je z vozilom AMD Cerknica spremljal Dominik Zabukovec.

»Srečno!« izrečen na startu je na cilju zamenjal: »Čestitamo!«. Zaslužili so si ga vsi po vrsti.

Vtise s sedemdnevnega vrtenja pedal po Sloveniji bomo poskušali dobiti za prihodnjo številko našega Obzornika, saj so dnevnik na tem »potovanju« kar najbolj skrbno pisali. Marsikaj lepega in tudi neugodnega je zapisano v njem.

I. Urbas

Žal danes to že vse premalo cenimo in skrbimo, da bi se k njereja in te plemenite živali ohranile.

Na srečanju je Kmetijski zavod iz Ljubljane podelil zlate medalje rejcem plemenskih telic sivorjave pasme, ki so jih dobile na razstavi novosadskega sejma. To priznanje je vsekakor ponos za živinorejce in vzpodbuda za prihodnje delo. Po programu kmečkih iger so bile podeljene tudi nagrade in priznanja tekmovalcem, za skupne uvrstitve pa so bili podeljeni prehodni pokali zadružnim enotam.

1. Nova vas, 2. Cerknica, 3. Žilce, 4. Unec, 5. Loška dolina, 6. Grahovo, 7. Begunje.

Za prijetno počutje sta poskrbela napovedovalec novinar Tone Urbas in ansambel Metro-nomi.

Po tekmovalnem programu kmečkih iger so se v prijetnem razpoloženju kmetje in drugi obiskovalci poveselili in pozabili na vsakdanje skrbi ob domačih vižah. Vsi obiskovalci in prireditelji si želimo, naj ostane srečanje kmetov res tradicija in privlačnost Bloške planote.

Ob tej priložnosti se tudi zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uspešni letošnji prireditvi.

J. Markovčič

V okviru praznovanj 35-letnice BRESTA je bilo 14. avgusta tekmovalje v balinanju. Sodelovalo je enajst moštev in sicer predstavniki Brestovih temeljnih organizacij, ekipa IP BREST, gostje iz Padrič in Titovega Velenja ter upokojenci in balinarski klub Brest. Prvo mesto je zasedla ekipa TOZD Prodaja, druga je bila ekipa IP BREST, tretja pa TOZD Žagalnica. Za prva tri mesta so moštva prejela pokale, vse ostale ekipe pa posebna priznanja za sodelovanje.

REPUBLIŠKO PRVENSTVO V CERKNICI

Kegljaški klub Brest bo pod pokroviteljstvom delovne organizacije BREST ob njeni 35-letnici organiziral slovensko prvenstvo v kegljanju za posameznike. Prvenstvo bo na kegljišču v Cerknici v soboto in nedeljo, 25. in 26. septembra s pričetkom ob 9. uri. Nastopilo bo 61 tekmovalcev, ki so si priborili pravico do nastopa kot najbolje uvrščeni v vseh 18 regijah v Sloveniji. Med njimi bodo vsi sedanji in nekateri nekdanji državni reprezentantje iz Slovenije.

CERKNICA : OLIMPIJA

Vse ljubitelje košarke še posebej opozarjamo, da bo v sredo, 1. septembra ob 19. uri v telovadnici osnovne šole v Cerknici pokalna tekma med ljubljanskim prvoligašem Olimpijo in Cerknico.

»Nova« Olimpija bo nastopila v najmočnejši postavi z reprezentantom Vilfanom na čelu, Cerkničani pa bodo pokazali, kaj lahko pričakujemo od njih v prvi slovenski ligi.

LETNE ŠPORTNE IGRE V OKVIRU SOZD SLOVENIJALE

V okviru SOZD Slovenijales — proizvodnja in trgovina bodo odsej tudi letne športne igre. Letos bodo organizirane prvič in sicer 2. oktobra v Celju. Seveda se je prijavil tudi BREST. Organizator oziroma pokrovitelj iger je LIK Savinja iz Celja.

Tekmovalje bo v naslednjih panogah:

- mali nogomet — moški
- odbojka — moški, ženske
- kegljanje — moški, ženske
- namizni tenis — moški, ženske
- streljanje — moški, ženske
- šah — moški, ženske.

Vsi tisti, ki so pripravljeni sodelovati v omenjenih panogah, naj se prijavijo pri tov. Miri Drobnič v Skupnih dejavnostih, da bi čimprej začeli s pripravami — treningi.

Filmi v septembru

2. 9. ob 20. uri — ameriška srhljivka TEROR EKSPRES.
4. 9. ob 20. uri in 5. 9. ob 16. uri — italijanski akcijski film PAR — NEPAR.
5. 9. ob 20. uri — ameriški glasbeni film — VRTNICA.
6. 9. ob 20. uri — ameriška komedija VSI SMO BILI HIPIJI.
9. 9. ob 20. uri — japonski akcijski film BOKSAR.
11. 9. ob 20. uri in 12. 9. ob 16. uri — ameriški pustolovski film LE-DENI PEKEL.
12. 9. ob 20. uri — ameriška komedija SEDEČE RAČKE.
13. 9. ob 20. uri — francoska komedija JAZ NISEM, ON JE.
16. 9. ob 20. uri — francoski erotični film KRALJ ZAPELJIVCEV.
18. 9. ob 20. uri in 19. 9. ob 16. uri — italijanski pustolovski film KARA MURAT.
19. 9. ob 20. uri — francoska drama ODSEV ŽENSKE.
20. 9. ob 20. uri — italijanska komedija TEMPERAMENTNA ROSI.
23. 9. ob 20. uri — francoska kriminalka INŠPEKTOR NERODA.
25. 9. ob 20. uri in 26. 9. ob 16. uri — ameriški akcijski film KASKADER.
26. 9. ob 20. uri — ameriški pustolovski film JETNIŠNICA.
27. 9. ob 20. uri — španski ljubezenski film SKUPNO ŽIVLJENJE.
30. 9. ob 16. in 20. uri — hongkonški akcijski film BRUCE LEE, SUPER ZVEZDA.

Športni portreti

Tokrat vam predstavljamo **DARKA OZBOLTA**, zaposlenega v Brestovi temeljni organizaciji Žagalnica, kjer opravlja naloge obratnega električarja. Darko je za svoje neumorno delo na področju organiziranja športne rekreacije dobil pred leti priznanje osvobodilne fronte, letos pa še bronasto Bloudkovo značko. V svojem več kot dvajsetletnem delu na področju športa je opravljal vrsto odgovornih funkcij, v tem mandatom obdobju pa je tudi predsednik zbora izvajalcev temeljne telesnokulturne skupnosti.

— Kdaj si se prvič srečal s športom?

»Moja športna pot se začena z odhodom v poklicno šolo. Tam sem se prvič srečal s košarko in to igro sva skupaj z nekim sošolcem tudi prinesla v Loško dolino. Na Gabru so nam naredili table, v Kovinoplastiki pa obročje in konzole, kar vse smo potem postavili v domu TVD Partizan in začeli igrati. Poleg košarke sem igral tudi odbojko, vendar je prav v teh letih odbojka v Loški dolini propadla zaradi pomanjkanja denarja. To pa je bila velika škoda za vso našo občino, saj se odbojka še danes ne mora postaviti na zeleno vejo. V teh šolskih letih sem igral tudi šah za svojo šolo na športnih igrah jugoslovanskih elektro šol v Sarajevu. Po razgibanih letih je prišlo v Loški dolini do športnega mrtvila, ki je trajalo celih deset let.

V sedemdesetih letih so se začele pojavljati prve večje smučarske tekaške prireditve, ki so me kmalu pritegnile med svoje redne udeležence. Doslej sem nastopil na vseh Bloških tekih, pa tudi na mnogih drugih tekih po Sloveniji in Italiji.

— Kaj pa športno tekmovalni uspehi?

»Če se človek začne ukvarjati s športom šele pri tridesetih letih, potem pač ne moreš pričakovati nekih vrhunskih rezultatov. Zame je bil velik uspeh, da sem prvič premagal bloške planjave in to brez vsakega tekaškega znanja in kondicije. Toda led je bil prebit in do danes sem osvojil tudi nekaj medalj, seveda v občinskem merilu.«

V SPOMIN

18. julija smo se poslednjič poslovili od našega sodelavca — mladincev Janeza ZNIDARŠIČA iz Kozarišč. 16. julija nas je presenetila novica, da se je kmalu po končanem delovnem času v Žagalnici smrtno ponesrečil pri upravljanju traktorja. V temeljni organizaciji je bil zaposlen od leta 1976 na skladišču žaganega lesa kot spremljevalec viličarja. Bil je marljiv in vesten delavec, vedno pripravljen pomagati sodelavcu in tovarišu. Takega se bomo vedno spominjali.

Delovni kolektiv
TOZD Žagalnica

BRESTOV OBZORNİK — glasilo delovne organizacije BREST Cerknica, n. sol. o.

Glavni in odgovorni urednik Božo LEVEC

Ureja uredniški odbor: Vojko HARMEL, Viktor JERIC, Srečko KNAP, Jože KOROŠEC, Darko LESAR, Božo LEVEC, Franc MLAKAR, Danilo MLINAR, Janez OPEKA, Vanda SEGA in Franc TURŠIČ.

Foto: Jože ŠKRLJ

Odbor za obveščanje je družbeni organ unravljanja. Predsednik odbora: Anton PERČIČ.

Tiska Železniška tiskarna v Ljubljani. Naklada 2800 izvodov.

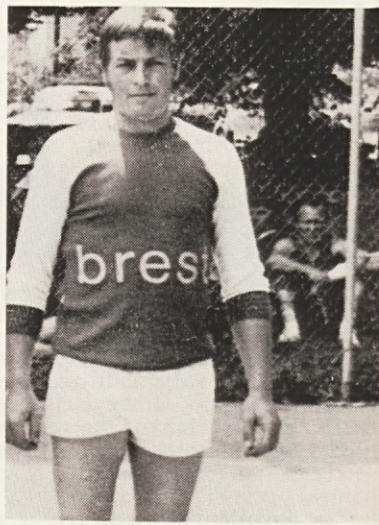
Glasilo sodi med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov (mnenje sekretariata za informiranje izvršnega sveta SR Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1974).

— Znano mi je, da si tudi eden izmed voditeljev najmlajših pri smučarskem klubu Loška dolina. Kako ocenjuješ delo s tekaškimi sekcijami v naši občini?

»Načrtnega dela z najmlajšimi v naši občini razen v Loški dolini skorajda ni. Mislim, da bi morali tudi po drugih krajevnih skupnostih organizirati tekaške sekcije. Tega lepega in koristnega športa ne smemo zanemariti, saj nam starejšim nudi prijetno rekreacijo, mlajšim pa omogoča, da se lahko uvrstijo celo v republiške ali državne selekcije. Predvsem na Blokah bi mladi lahko posvetili več pozornosti smučarskim tekom, saj imajo tako lepe terene, pa tudi svoje Bloške teke. Zakaj ne bi bil enkrat zmagovalec tega teka tudi domačin?«

— Kaj pa športna rekreacija na Brestu?

»Ob tem vprašanju bi človek lahko veliko govoril. Dokler so bile lesarijate, so bile priprave vseh ekip na to tekmovalje zelo resne, tako da je bilo več kot pol leta zelo živahno na vseh igriščih. Mislim, da osveščenost Brestovih delavcev še ni tolikšna, da bi se sami zavedali pomena in vloge športne rekreacije. Ne strinjam se tudi s tistimi, ki mislijo, da z nastopanjem za posamezne ekipe Bresta koristijo le svoji delovni organizaciji, saj ukvarjanje s športom koristi predvsem njim. Dokler bomo tako gledali na re-

kreacijo, bo stanje takšno kot je sedaj. Najprej mora človek sam začutiti potrebo po gibanju, pa naj si bo v naravi ali v dvorani.

Naš sogovornik je med izgradnjo športnega parka v Starem trgu večino prostega časa prebil na igrišču z lopato v roki, skupaj še z nekaterimi navdušenci, ki so z udarniškim delom pripomogli, da ima tudi Loška dolina lep nov objekt. Darku in ostalim pa bi bil njihov trud najbolje poplačan, če bi bila športna igrišča in atletske steze vedno polni.

Za naslednjega sogovornika pa je Darko predlagal predsednika gradbenega odbora za izgradnjo športnega parka Franca Levca iz Kovinoplastike.

Pripravil F. Gornik

Prizadevni košarkarji

PRIPRAVE KOŠARKARJEV NA NOVO SEZONO

Cerkniški košarkarji, novi člani I. slovenske košarkarske lige, so se že začeli pripravljati na novo tekmovalno sezono. Prvi skupni trening so imeli 16. avgusta, do takrat pa je vsak igralec že opravil vsaj osem posamičnih treningov, poleg tega pa smo odigrali že dve pokalni tekmi in se tako kot lani uvrstili med 16 najboljših v Sloveniji. Višja uvrstitev nam verjetno ne bo uspela, saj v nadaljevanju tekmovalja igramo 1. septembra ob 19. uri v Cerknici v Olimpijo, ki bo nastopila v najboljši postavi z reprezentantom Vilfanom na čelu.

Treningi so trikrat na teden, od 22. do 28. avgusta pa smo imeli skupne priprave na Mašunu, kjer smo predvsem pridobivali telesno moč, medtem ko sta tehnika in taktika igre na programu kasneje. V načrtu imamo tudi 14 prijateljskih tekem, da se bomo do prvenstva, ki se bo začelo v začetku novembra, kar najbolje pripravili in uigrali. Naš letošnji cilj je, zaradi odhoda treh najboljših igralcev na služenje vojaškega roka, zgolj obstanek v ligi, kar pa nam bo uspelo z veliko truda in samoodpovedovanjem.

Seveda pa v klubu ne zanemarjamo tudi mlajših, saj se zavedamo, da bomo le tako dobili kvalitetno člansko vrsto. Tako so se letos kadeti (do 15 let) uvrstili v I. slovensko ligo, v kateri pa so v prvem delu izgubili vse tekme, mladinci (do 17 let) so po prvem delu notranjsko primorske lige na drugem mestu za Postojno; kadetinke (do 16 let) in mladinke (do 18 let) pa so se že uvrstile v republiško polfinale. Iz vsega tega je moč videti, da se za prihodnost cerkniške košarke ni treba bati.

Upam tudi, da bo naše tekme spremljalo veliko več ljubiteljev košarke kot doslej, ko v Cerknici ni bilo kakšnega večjega navijača.

Torej, vidimo se v sredo, 1. septembra ob 19. uri na tekmi z Olimpijo!

D. Jernejčič

Delovna skupnost
TOZD ŽAGALNICA